

BRANDKÅRS-

tidskrift

Nr 5 - 1962

44 ÅRGÅNGEN

SVENSKA BRANDKÅRENAS RIKSFÖRBUND

50 år

Universitetsbiblioteket
LUND

Nr 5

44 ÅRG.

UPPLAGA 15.000 EX.

BRANDKÅRS- *tidskrift*

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 48 70

Allan Nordenstam

Svenska Brandkärernas Riksförbund 50 år

"Hvarje år hemsökes vårt land av många och svåra eldsolyckor, som kräfva sin dryga skatt af lif och egendom. För att minska dessa stora nationalförluster har det sedan några år tillbaka på skilda ställen i vårt land, i synnerhet på Skånes landsbygd, arbetats för upprättandet af frivilliga brandkårer, föreningar, som äro afsedda att lemna en ordnad hjälp vid eldsvådor och likartade olyckor.

Då det visat sig önskvärdt att från början få en viss likformighet i detta arbete för den frivilliga brandkårsrörelsens utveckling, komma undertecknade att bilda

SVERIGES RIKSFÖRBUND AF FRIVILLIGA BRANDKÄRER,

hvars mål skulle vara:

- att befrämja det frivilliga brandkårsväsendets enhetliga gestaltning i vårt land,*
- att utgöra ett föreningsband mellan de frivilliga brandkårerna, samt*
- att verka för bildandet af nya kårer.*

Hvarje välfrejdad person kan vinna passivt medlemskap i riksförbundet genom att erlägga en årsavgift af minst fem kronor. Då riksförbundets verksamhet särskildt i början är beroende af det understöd, som passiva medlemmar lemna, få undertecknade härmed rikta en varm vädjan till intresserade män och kvinnor att som medlemmar ingå i förbundet."

Så löd ingressen till ett upprop, som under förra delen av år 1912 utsändes — och även offentliggjordes i pressen — undertecknat av bl a Skåne-landshövdingarna *Robert De la Gardie* och *Louis De Geer*, ytterligare sju länschefer samt presidiet i det redan då bildade Skånska Brandkårsförbundet. Uppropet innehöll också kallelse till ett konstituerande sammanträde den 22 juni 1912 kl 12 på dagen på Grand Hotell i Stockholm. Vid detta tillfälle beslöts enhälligt bilda "*Sveriges Riksförbund af frivilliga brandkärer*".

Här är inte platsen att lämna en utförlig redogörelse för brandkårsförbundets historia ända från början. En sådan håller på att utarbetas och skall föreligga i tryck i slutet av året. Jag skall endast kortfattat beröra några huvuddrag i Brandkårsförbundets nu 50-åriga historia.

Vid det konstituerande mötet den 22 juni 1912 meddelade ordföranden att antalet passiva medlemmar redan uppgick till 54. Dessutom kunde det väntas att ett 50-tal frivilliga brandkärer komme att anmäla sitt inträde i förbundet. 15 år senare hade antalet anslutna brandkärer stigit till 285. Vi var då framme vid år 1927, då under landshövding *Johan Nilssons* ordförandeskap förbundets namn ändrades till "*Svenska Brandkärernas Riksförbund*", nya stadgar utarbetades och antogs, plan för konsultverksamhetens ordnande utarbetades och riktlinjer i övrigt för förbundets verksamhet uppdrogs. Namnen *Rudolf Stridbeck* och *Gotthard Bylund* är det anledning att i detta sammanhang bringa i åtanke, liksom också — icke minst — *Gustaf Eliasson*.

Vid förbundets 25-årsjubileum år 1937 hade antalet till förbundet anslutna brandkärer stigit till 1.072, fördelade på 22 län. I sitt högtidstal vid 25-årsjubileet redovisade dåvarande ordföranden, landshövdingen *Nils Edén*, de arbetsuppgifter, som vid detta tillfälle framstod som mest angelägna. Vilka var då dessa uppgifter? Jo, förbundet borde göra sitt bästa för att sammanhålla, stimulera och inspirera kårernas självverksamhet. I det syftet borde förbundet eftersträva att över hela landet få till stånd så många och så placerade brandkärer, att varje bygd med avsevärd befolkning finge tillgång till värn mot eldens härjningar. Dessa brandkärer borde man bringa upp till största möjliga duglighet vad gällde både personal och materiel. Bl a borde

konsultverksamheten utvidgas och instruktionskurser hållas.

Det som från början sattes som mål för förbundet var, att det skulle vara ett redskap för brandväsendets utveckling och för utbildning till större skicklighet i teoretiskt och praktiskt hänseende av — särskilt de frivilliga — brandkärerna. Dessa skulle erhålla all tänkbar hjälp i sin egen strävan att bli alltmer skickade för sina viktiga uppgifter. Samma mål har förbundet alltså. Nya arbetsuppgifter har därvid ständigt tillkommit. I samband med genomförandet av 1944 års brandlagstiftning befanns det således t ex vara angeläget att ge brandsynförrättarna ökad kompetens och förbundet tog då upp kurser för sådan personal på sitt program. Denna verksamhet har åtminstone tidigare haft stor betydelse som komplement till statens brandskolas utbildning. Undan för undan har sedan instruktionsverksamheten ökat. Allt fler ämnen har tagits upp på kursprogrammen.

År 1941 fick förbundet förtroendet att förvalta ett anslag från staten på 100.000 kronor för upprättande av nya brandkärer. Detta var en utomordentligt värdefull hjälp, som möjliggjorde en kraftig insats för komplettering av nätet av frivilliga brandkärer.

År 1948 var så tillvida ett märkeår som att nya stadgar då antogs och normalförslag till ändrade stadgar för länsförbunden fastställdes. Ungefär samtidigt antogs bl a nytt medalfreglemente och ett brandförsvarsmärke instiftades.

När förbundet högtidlighöll sin 40-åriga tillvaro år 1952 hade antalet anslutna brandkärer ökat till inte mindre än 2.333. Endast ett mycket ringa antal brandkärer i landet stod nu utanför förbundet. I anslutning till årsmötet lämnade landshövding *Bo Hammar-skjöld* i egenskap av förbundets ordförande en kort resumé över vad som gjorts för att tillgodose de vid 25-årsjubileet uttalade önskemålen. Sedan han därvid inledningsvis konstaterat, att det senast tillkomna länsförbundet, nämligen det i Västernorrland, bildats år 1938, erinrade han om, att förbundet i hög grad varit verksamt då det hade gällt att under det andra världskriget skaffa brandkärshjälp både inom landet och i Finland. Förbundet hade också deltagit i upprustningen av civilförsvarets brandtjänst och hade ställt

sin sakkunskap till förfogande vid tillkomsten av en ny brandskola år 1940 och vid utarbetandet av förslag till ny brandlag och ny brandstadga i början av 1940-talet. I sin översikt framhöll ordföranden bl a vikten av att förbundet utgivit en mängd broschyrer i olika ämnen på brandförsvarets område, att det framställt filmer och bildband och att det stimulerat länsförbunden att anordna kontroll av motorsprutor. Man borde inte heller glömma bort det betydelsefulla arbete, som förbundet utfört med standardisering av brandmateriel.

Landshövding Hammarskjöld riktade i sin översikt vid 1952 års jubileum även blicken framåt. Han framhöll bl a betydelsen av mer övning samt av modernare, mera tidsenlig brandmateriel. Men först och främst var det då den nya kommunindelningen, som satte sin prägel på brandkårsarbetet, både lokalt och centralt. En centralisering av brandförsvaret inom kommunerna hade redan börjat. Den i riksförbundet och hos länsförbunden samlade erfarenheten var därvid kommunalmännen till gott stöd.

Hur har då förbundet kunnat fullfölja sitt arbetsprogram under det senaste årtiondet? Den nyss antydda kommunsammanslagningen, som genomfördes år 1952, liksom strävandena i övrigt att koncentrera samhällsfunktionerna till färre men mer slagkraftiga enheter har tagit sig starka uttryck även inom brandförsvaret. Mångenstädes har flera brandkårsavdelningar inom en och samma kommun sammanförts till ett mindre antal — men större och bättre utrustade — brandkårer. Antalet brandkårer och brandkårsavdelningar har även på sina håll nedbringats därigenom att två eller flera kommuner kunnat enas om ett gemensamt brandförsvaret utan att effektiviteten och säkerheten därigenom blivit efter-satt. Som en följd av dessa centraliserings- och rationaliseringssträvanden har antalet till riksförbundet anslutna brandkårer nu nedgått till 2.254 mot 2.333 år 1952. Jämsides med reduceringen av antalet brandkårer har även personalstyrkorna i kårerna på många håll kunnat nedbringas tack vare förbättrad materielutrustning samt — inte minst — ökad och fördjupad utbildning av personalen. Otvivelaktigt har också den vidgade och genom 1944 års brandlagstiftning reglerade brandsyner-verksamheten bidragit till att vi kunnat hålla

nere brandskadorna på landsbygden. I utvecklingen på brandförsvarsområdet har riksförbundet och länsförbunden främst genom brandkonsulenter tagit verksam del. *Inte minst brandkonsulenterna utfört ett värdefullt arbete.* Deras är i hög grad förtjänsten av de goda resultaten. Jag vill i detta sammanhang inte trötta med en mängd siffror, men kan inte underlåta att nämna följande statistiska uppgifter för förbundets senast gångna 10-årsperiod:

25.201 konsulentbesök har under denna 10-årsperiod avlagts och 29.602 pumpkontroller har verkställts. 751 kurser i såväl släckande som förebyggande brandförsvär har hållits med 18.745 deltagare. Antalet diskussionsdagar uppgår till 447 med 21.854 deltagare.

Från riksförbundets sida har verksamheten i mycket stor omfattning inriktats på att tillhandahålla medlemmarna — och inte minst brandkonsulenterna — lämplig utbildningsmateriel. Stort arbete och stora kostnader har nedlagts och nedlagges alltjämt på att framställa en modern, högklassig broschyrserie samt bildband och film, allt till hjälp i utbildningsarbetet. Likaså har ett omfattande arbete, kompletterat med starkt ekonomiskt stöd åt brandkårsförbunden, nedlagts för att göra pumpkontrollen landsomfattande till fromma för motorpumparnas driftsäkerhet.

Kommunerna har under trycket av den snabba utvecklingen i ökad utsträckning vänt sig till förbundet med begäran om råd och hjälp. För att tillgodose behovet av upplysning åt kommunerna i organisatoriska och ekonomiska frågor har under år 1960 inom förbundet tillsatts ett särskilt *kommunalorganisatoriskt utskott*.

En annan utökning av förbundets verksamhet har skett under år 1961. Den frivilliga *självskyddsutbildningen* inom civilförsvaret har då startats, och det har fallit på förbundets lott att härvid svara för brandförsvarsutbildningen. Det är här fråga om ett arbete som ännu endast befinner sig på begynnelsestadiet.

I förbundets verksamhet spelar *Brandkärstidskrift* en betydelsefull roll. Den utkommer i år med sin fyrtiofjärde årgång och dess upplaga är 14.500. *Arvid Heggström, Erik Giller* och *Anders Ekberg* har bland andra gjort stora insatser för att göra tidskriften slagkraftig och ge den en ökad spridning.

Den ekonomiska sidan berördes helt flyktigt i det föregående. Det kan vara anledning att behandla den frågan med ytterligare några ord. Svenska brandkärnans riksförbunds verksamhet har sedan mycket länge omfattats med stort intresse av brandförsäkringsinrättningarna, som i betydande omfattning understött brandväsendet. Av brandförsäkringsinrättningarna erlagda släckningskostnadsersättningar har under det senaste årtiondet årligen tillfört landets kommuner mer än 1 miljon kronor. På motsvarande sätt har till riksförbundet och till brandkårsförbunden årligen influtit mer än 100.000 kronor, sedan numera 20 % av de angivna släckningskostnadsersättningarna överföres till dessa organisationer. Av det till riksförbundet influtna beloppet har en väsentlig del fördelats på länsförbunden, till hjälp i deras utbildningsarbete och för pumpkontroll. Härutöver har såväl riksförbundet som brandkårsförbunden av försäkringsinrättningarna fått ekonomiskt stöd, som ej baserats på inträffade bränder. Dessa bidrag nedsattes avsevärt under några år i mitten på 1950-talet, eftersom de då befanns vara ur skattesynpunkt icke avdragsgilla. Sedan detta förhållande numera reglerats har kontantbidragen åter uppräknats.

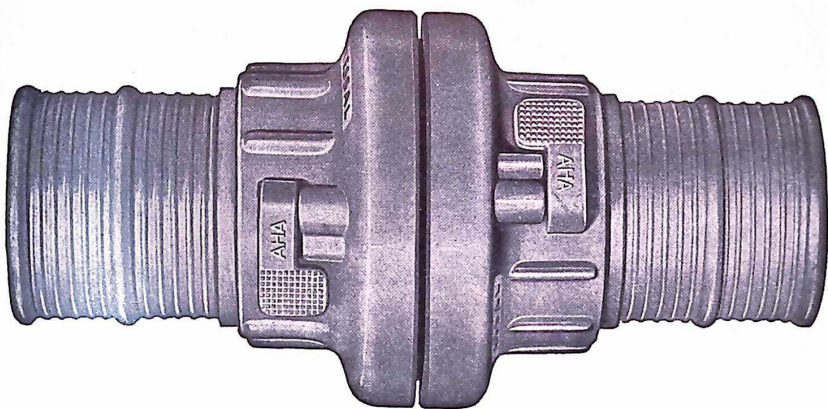
Riktat vi blicken framåt så finner vi att stora och viktiga arbetsuppgifter väntar riksförbundet. En ny kommunindelning, nu genomförd på frivillighetens väg, skymtar i en icke alltför avlägsen framtid. Det kommunala samarbetet inte minst på brandförsvarets område väntas i samband därmed komma att än mer öka. Ny oljelagstiftning, som ställer avsevärt vidgade krav på brandbefälet, har under året antagits och träder i kraft med utgången av innevarande år. Revidering av utbildningen vid statens brandskola är att förvänta, och vad det kan komma att innebära för förbundets verksamhet är svårt att avgöra. Viktigare ändå är att en reviderad brandlagstiftning nyligen antagits av riksdagen. Den skall träda i kraft den 1 januari 1963. Omfattande och betydelsefullt arbete stundar därvid för 50-åringen, för länsförbunden och för brandkonsulenterna som stöd och hjälp åt kommunerna vid sidan av de statliga organen.

Utvecklingen går fort. Ångans tidsålder har redan passerats. Oljan och elektriciteten blir allt viktigare som energikällor. Atomåldern kan vara ett faktum tidigare än vi anar. De nya energikällorna, de höga husen även på landsbygden, de väldiga värdekoncentrationerna i vår tids stora fabriker, mekaniseringen på alla områden och inte minst i lantbruket, allt detta ställer brandförsvaret inför nya och allt större uppgifter. *Bättre utbildning, bättre utrustning och bättre metodik behövs för att brandförsvaret fullt ut skall motsvara tidens krav.* Viktigast av allt är emellertid att vi får en samverkan av alla goda krafter, inom stat och kommun, inom försäkringsbolag, fack-sammanslutningar, industrier, företag och institutioner. Svenska brandkärnans riksförbund har under sin 50-åriga tillvaro varit ett instrument just för sådan samverkan mellan olika intressenter på det stora brandförvarsområdet. I dagens situation är behovet av sådan samverkan lika stort som någonsin förr.

Då en sammanslagning av Svenska brandkärnans riksförbund och Svenska brandskyddsföreningen nu diskuteras, så må det här till slut framhållas, att om de båda riksförbunden skulle slås ihop till en enda organisation, så är det i realiteten ingalunda fråga om att riksförbunden skall försvinna. Att båda organisationernas verksamhet fortsätter är en nödvändig förutsättning för att vi skall kunna bibehålla och stärka det frivilliga brandförsvaret i vårt land. Men det är ej nödvändigt att Svenska brandkärnans riksförbund och Svenska brandskyddsföreningen verkar i exakt samma former som för närvarande. En eventuell sammanslagning syftar till att ytterligare effektivisera verksamheten i båda de nuvarande riksorganisationerna till hjälp och stöd inte minst för det regionala och lokala brandförvarsarbetet ute i brandkårsförbund och kårer.

Min önskan och förhoppning vid 50-årsjubileet är att den ideella verksamhet som bedrivs inom Svenska brandkärnans riksförbund skall fortgå och än mer utvecklas till gagn för brandkärnorna, kommunerna, näringslivet och den stora allmänheten.

Lättmetall i brandarmatur - därom är alla eniga

För dryga fem år sedan lanserade vi PRESSAL-kopplingen på den svenska marknaden efter noggranna prov i praktiskt bruk. I dag är alla eniga om att all bärbar brandarmatur för grovslang skall vara av lättmetall, och PRESSAL har blivit synonym till brandarmatur i lättmetall.

A. H. Andersson i Ljung har ett brett program PRESSAL brandarmatur i lättmetall. Kontakta Er leverantör av brandredskap i dag!

Bilden visar PRESSAL-kopplingen, ett exempel på PRESSAL-kvalitet.

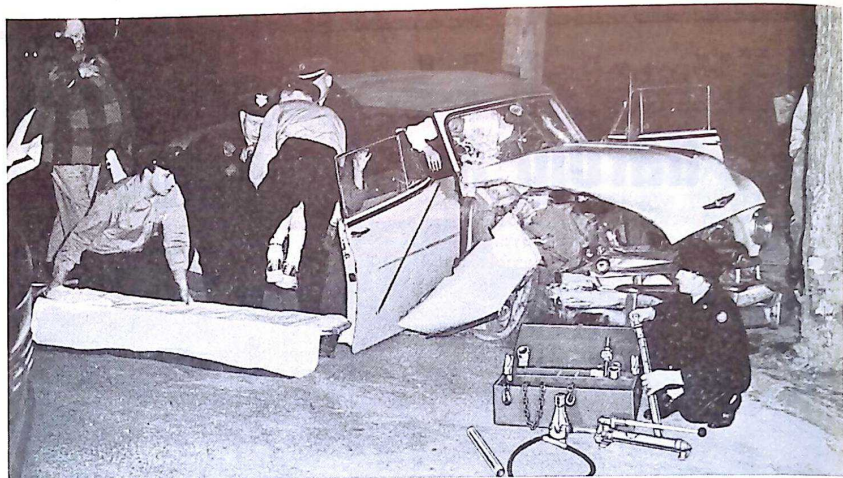
- Varmsmidd — kopplingen i sin helhet är sprängsäker vid slangens maximitryck.
- Slagfast legering — prov visar att kopplingen utan skada tål mycket ovarsam behandling.
- Korrosionsfri — provad i saltvatten.
- SIS-standard — kopplingen fyller helt SMS krav. Användes av Civildörsvarsstyrelsen.

PRESSAL brandarmatur

VVS Medlem av
INDUSTRIENS
INFORMATIONSRÅD

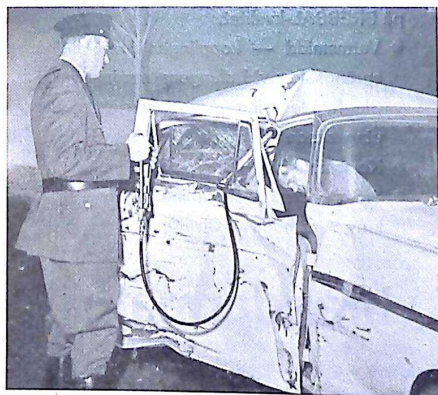
ANDERSSON i LJUNG

A. H. Andersson & Co. AB, Ljung • Tel. vx 0513/503 40 • Telex 5295 • Telegramadr. Ljungarmatur

BLACKHAWK *Porto-Power*

för snabb och säker hjälp

Mångsidig, snabbarbetande

Tack vare ett rikt urval av tillbehör, lätt att byta ut, kan en enda Porto-Power utföra de mest skiftande arbeten... pressning, lyftning, spridning, dragning, tryckning... och gör det på ett minimum av utrymme!

Porto-Power finns i flera olika typer med varierande tillbehörssatser. Rekvirera vår broschyr med närmare beskrivningar!

Vid katastrofutryckningar och all slags räddningstjänst fordras en utrustning som snabbt och pålitligt möjliggör en effektiv insats... också i de mest trängda lägen! Där kommer Porto-Power hydrauliska verktyg till sin rätt. De små och lätthanterliga verktygen — vikt från 1/2 till ca 50 kg — har en kapacitet mellan 4 och 50 ton, vilket för vissa typer betyder en lyftförmåga som är 10.000 gånger större än dess egen vikt!

Aktiebolaget AGEBE

STOCKHOLM
010/24 10 20

GÖTEBORG
031/12 41 45

MALMÖ
040/93 40 40

Tyngdpunkt på utbildning och materielkontroll

Harald A:son Moberg

Under 1920- och 1930-talen genomfördes i stort sett de svenska landsbygdsbrandkårernas motorisering vad såväl pumpar som fordon beträffar. Det var en omställning som åt kårerna gav en helt annan slagkraft än den de tidigare haft. Men den kom inte enbart med fördelar. Från att förut ha litat till relativt okomplicerad materiel som, om blott känsla för ansvar var tillfinnandes, någorlunda väl kunde hanteras och underhållas av ganska oskolad personal, gick man nu till alltmera komplicerad utrustning. Det krävdes investeringar av helt annat format än förr. Den i och för sig stora slagkraften kunde på ett ögonblick, t.ex. genom motorstörning, förbytas i absolut ynnmakt. I yrkesbrandkårerna, där förutsättningarna för intern utbildning och för materielöversyn är förhållandevis goda och viktig materiel därjämte oftast är dubbelrad, blev dessa olägenheter och risker ej så framträdande. Annat var det i landsbygds-kårerna. Möjligheterna att finna kvalificerad motor- och pumppersonal, som kunde både hantera materielen vid utryckning och vårda den dessemellan var här på ett helt annat sätt begränsade. Svårigheterna blev inte mindre genom att de verkliga användningstillfällena i regel var sällsynta och att arbetsförhållandena, t.ex. genom långa avstånd till vatten, ofta var svåra.

Så kom 1940-talet och därmed krafttag för att öka vårt luftskydd. Ytterligare förnämlig materiel, mest motorsprutor och slang, ställdes till samhällenas disposition. Nya män behövdes för att resurserna skulle kunna utnyttjas. Många gånger fanns det anledning att bli betänksam när man handgripligen fick erfara att materiel som samhället litade på ibland inte alls kunde bringas i funktion eller ibland, kanske oftare, inte gav den effekt som den

var avsedd att ge. Så växte det här och var i landet fram krav på mera rationell och modernt inriktad utbildning, bl.a. just av motorskötare, samt på effektiv materielkontroll. Detta var bl.a. fallet inom Skånska Brandkårsförbundets verksamhetsområde. Med början i december 1940 startade man en serie tekniska tvådagarskurser för landsbygdens brandbefäl och motorskötare. Kurserna hölls vid Alnarp och omfattade såväl teoretiska lektioner som praktiska övningar i stor skala. Man arbetade med motorskötselfrågor. Man studerade pumparnas egenskaper på sugsidan, bl.a. vid arbete under svåra förhållanden med stor sughöjd. Förbundet ordnade inkom för denna utbildning en brunn med ned till 8 m reglerbar sughöjd. Man studerade tryckförluster och effekt vid pumparnas arbete på långa slangledningar och alla i samband därmed stående problem.

Under åren 1940—44 tränade sig på detta sätt för sina viktiga uppgifter ca 350 man från 150 olika brandkårer. Senare har än flera deltagit i liknande kurser.

Skånska Brandkårsförbundet har ingalunda begränsat sin verksamhet på utbildningsområdet till nämnda, under sin tid så viktiga kurser. Allt efter behov har kurser av nya typer ordnats, det må sedan ha gällt allmän brandtjänst, brandsyneförrättning, skogsbrandsläckning, rökskydd eller annat. Just rökskyddet är en nu lika aktuell som viktig sak och även på detta område har det skånska förbundet tagit ytterst värdefulla initiativ. I klar insikt om att utbildning är av grundläggande betydelse och en av förbundets huvuduppgifter har man under åren 1939—61, inom de olika ämnesområdena och i direkta kurser, givit ökad träning åt ungefär 10.000 deltagare.

Verklig slagkraft när en kår först om en välutbildad personal har effektiv materiel i

sin hand. En pump må ha aldrig så vackra nominella data, är den icke i fullgott skick så ger den inte effekt. Risker för tekniska fel finns alltid. Ibland åstadkommer de absolut avbrott i arbetet, ibland sänker de blott prestationen. Det senare kan emellertid vara lika ödesdigert som totalstopp. Felen är ofta lömska och kanske berövar de släckningspersonalen den överlägsenhet gentemot elden, förutan vilken ett positivt resultat ej kan vinnas.

Den fortskridande utrustningen av våra brandkårer med en allt mera utvecklad teknisk materiel kräver av här relaterade skäl ovillkorligen en effektiv materielkontroll. Denna fordrar i sin tur ofta både speciellt kunnande och speciell utrustning, något som landsbygdsbrandkåren inte alltid kan förfoga över. I syfte att hjälpa medlemskåren att stärka sin effektivitet började man under 1930-talets senare år inom Torna och Bara häraders brandkärskrets utveckla enkla metoder och utrustning för regelbunden kontroll av dels slang, dels motorsprutor. Demonstrationer av hur kontrollen skulle gå till ordnades för kretsens personal och provningsmaterielen cirkulerade mellan kårerna. Erfarenheterna visade att vägen var framkomlig, men att det vore värdefullt om kårerna fick direkt hjälp av för kontrollen särskilt utbildad personal. Skånska Brandkårsförbundet tog upp tanken och heltidsanställde 1944 en befattningshavare med främsta uppgift att vara kårens behjälplig med pumpkontroll. Särskild utrustning för hans verksamhet tillverkades efter mönster av den som kretsens hade arbetat med. Kontrollen kom igång ordentligt och det kan utan vidare sägas att den påtagligt bidragit till att motorsprutorna hållas i effektivt skick och därjämte till att kårens personal allt bättre lär sig utnyttja dem. Efterhand har förbundet skaffat

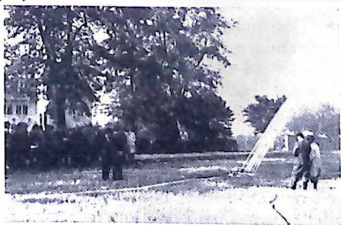

Bild 1. En av författarens demonstrationer — år 1945 vid Alnarp — för att påvisa att slangen avgör den mängd vatten, som kan transporteras långa sträckor.

flera kontrollutrustningar och genom en indelning i distrikt med var sin kontrollant ytterligare ökat sin hjälp till kårerna. Samma personal arbetar nu också med kontroll av tryckluftmaterielen.

De goda erfarenheterna från det skånska förbundet ledde till att också Svenska Brandkårsnas Riksförbund år 1948 på sitt program tog upp liknande hjälp med kontroll av brandpumparna. Till en början gav förbundet ekonomisk hjälp åt de länsförbund som anskaffade provningsutrustning och själva ordnade kontrollverksamhet. Några förbund tog fasta på detta och började arbetet. Man fann snart att det fanns anledning göra betydligt större insatser på detta viktiga område och med mera direkt stöd från riksförbundets sida. Verksamheten kom igång i intensifierad form 1954. Förbundet utbildade då 45 pumpkontrollanter och bidrog alltså ekonomiskt till länsförbundens anskaffning av provningsutrustning. Denna blev av samma slag som den i Skåne använde. Alla länsförbund kom nu in i detta arbete.

Pumpkontrollen i de olika länen har fortsatt i obruten takt och sedan 1954 har över 25.000 provningar gjorts. Den omständigheten, att ca 21 % av alla pumpar som undersöktes det första kontrollåret befann sig i sådant skick att de var praktiskt taget odugliga, säger åtskilligt om betydelsen av denna riksförbundets och länsförbundens gemensamma verksamhet. Situationen har förbättrats betydligt sedan dess, men alltså träffar kontrollanterna på pumpar som, utan att personalen i kåren kanske har en aning om detta, skulle vara praktiskt värdelösa vid en brand.

När man låter tankarna flyga från svunnen tid till dessa dagar och kanske vidare mot framtiden då är väl den tekniska utvecklingen något som särskilt drar uppmärksamheten till sig. Den har varit enorm och den lär inte bli mindre intensiv. En sådan revolution som den tekniken har släppt loss ger oss inte enbart vinster, den ställer också krav. En riksorganisation på brandväsendets område, vilket namn den sedan än må bära, kan väl ej på ett bättre sätt fullfölja de vackra traditionerna från gångna uppbyggings- och arbetsår än genom att målmedvetet och kraftfullt främja såväl utbildning av brandkårens personal som ansträngningarna att hålla deras tekniska utrustning effektiv.

Försäkringsmannen och brandkårsförbundet

Tage Wiklander

Landsbygdens brandförhållanden reglerades i flera hundra år av bestämmelserna i Byggningabalkens kapitel 24 om "Vådeld i by". Reglerna, som äro skrivna på det mærgfulla och sköna språk, som utmärker äldre lagtext, utgjorde länge rättesnöre för de lokala brandförsäkringsbolagen, de gamla brandstodsbolagen. Kapitel 24 Byggningabalken är f n ersatt av brandlagen av den 15 juli 1944.

Byggningabalkens bestämmelser kompletterades genom olika brandsäkerhetsföreskrifter i brandstodsbolagens reglementen och stadgar. Den första brandsyneverksamheten på landsbygden organiserades av dessa bolag, som från början hade stark kommunal förankring. Även om denna verksamhet var åtskilligt lekmanmässig och gärna fick figurera i humoristiska sammanhang, har den haft stor betydelse för brandsäkerheten på landsbygden och har givit brandsynejnstitutionen hävd.

De första frivilliga brandkårerna i landet har ofta bildats på initiativ av de lokala brandförsäkringsbolagen. Dessa har sålunda rent traditionsenligt stort intresse för länens brandkårsförbund och den verksamhet de utöva.

De första länsförbunden stammar från tiden omkring 1914. Pionjärtiden är särskilt intressant och kan vara värd en återblick.

De brandkårer, som då bildades på landsbygden var helt av frivillig natur. Pengar till den första utrustningen kunde i någon mån erhållas genom bidrag och lån från kommuner och brandstodsbolag, men till största delen anskaffades de på frivillighetens väg genom ett självuppoftande arbete från medlemmarnas sida. Man anordnade s k brandkårsfester

för att få ihop erforderliga medel. Man förvärvade gamla bilar, som byggdes om till brandbilar — ofta med hjälp av egen personal. Man övade, skötte redskapen och släckte bränder utan någon ersättning. Företeelsen är ett varmt exempel på god samhällsanda, som tillhör en mer idyllisk tid. Konsulenterna inom de förbund, som då var verksamma, nedlade ett otroligt arbete på att hjälpa och handleda mot en blygsam ersättning. De första brandkårerna av denna typ var, sedda med dagens ögon, naturligtvis ganska primitiva, men släcka eldsvådor kunde de. Det finns exempel på utmärkta släckningsarbeten från den tiden.

Det äldsta och största förbundet är Skånska brandkårsförbundet. Det är också det mest avancerade förbundet med heltidsanställd konsulent. Försäkringsbolagen i Skåne har också rätt förstått att uppskatta förbundets verksamhet och lämna de proportionsvis största bidragen. Av övriga länsförbund har de flesta tillkommit på 30-talet. Förbundens livaktighet är helt naturligt beroende av tillgången på medel.

I och med den nya brandlagen har den frivilliga typen av brandkårer praktiskt taget försvunnit och brandväsendet har helt kommunaliserats. Kårens antal har minskat och deras utrustning i hög grad förbättrats. Detta har dock på intet sätt förändrat betydelsen av länsförbundens existens. Deras uppgifter är i dag lika viktiga som tidigare.

Eldsvådan på landsbygden har alltid omgetts och omges alltjämt av en stämning av sensation och mystik och omständigheterna kring densamma kannstöps ofta i bygden flera år efter händelsen. Landsbygdens befolkning

har också en stark känsla av solidaritet gentemot den av olyckan drabbade. Detta kanske kan vara en förklaring till att brandkårerna på landsbygden sällan har rekryteringsbekymmer. De har i regel tillgång på bra och intresserat folk. Dock är åtagandena i viss mån frivilliga och den anslutna personalen har andra yrken som sitt levebröd.

Detta har gjort och gör alldeles särskilt i dagens tekniska samhälle att brandpersonalen i hög grad är beroende av en organisation, som kan stå till tjänst med undervisning, råd och upplysningar. Författningar och stadgor samt föreskrifter av de olika slag, som myndigheter utfärdar, måste levandegöras för brandbefälet för att kunna omsättas i praktiken. Övningar måste hållas med kårerna för att hålla beredskapen hög. Erfarenheter måste utväxlas. Förbundens konsulenter, som är yrkesmän, har allt detta på sitt program. De anordnar kurser, informationsdagar och diskussionsmöten. De göra regelbundna besök hos kårerna, anordnar övningar — ofta samövningar — och bistår med råd och dåd. Den utrustning, som dagens brandkårer förfogar över, är så dyrbar, att stort kunnande måste finnas för att handha densamma. Förbundens "motoryrkesmän" stå här till förfogande. De kontrollera motor-sprutorna och instruera om materiels rätta skötsel och handhavande.

Genom länsförbundens kurser och årsmöten får brandfolket inom länen då och då tillfälle att sammanträffa. Detta stärker samhörighetskänslan. En utomstående frapperas ofta av den goda anda, som råder inom brandmännens led, den känsla av plikt och beredvillighet, som där finnes och den strävan ett gott arbete, som där alltid ådagaläggs.

Länsförbunden har sin tyngdpunkt förlagd till utbildningen och deras verksamhet kompletterar brandlagens bestämmelser och gör den till en verklighet.

Verksamheten sammanfaller också med brandförsäkringsbolagens rörelse. De båda har gagn av ett gott samarbete.

Dagens brandväsen är dyrbart, sägs det. Utan att ingå på frågan om proportionen mellan brandväsendets kostnader och för den enskilde inbesparade premier, utgör alltid ett gott brandförsvar en trygghet för medborgaren, som alltid värdesätts och som i ett ordnat samhälle aldrig kan undvaras.

Såsom ett samhällets skyddsorgan kommer sannolikt brandkårerna inom en framtid att få vidgade uppgifter. Man har väl också anledning förmoda att en viss koncentration kommer att äga rum till större och starkare enheter. Den nya planerade kommunindelningen kommer givetvis här att sätta märkbara spår.

I dag finns räddningsorganisationer, som äro verksamma på privat initiativ och som äro sysselsatta med att lämna hjälp i nödlägen av skilda slag. Företeelsen tyder på att samhällets egna hjälporganisationer har kommit på efterkälken. Här syns nya vägar finnas för en effektivisering av brandkårens verksamhet och här syns utrymme finnas för nya initiativ.

Länsförbunden är i princip en kommunal organisation och dess uppgifter är som tidigare sagts i huvudsak av utbildningsnatur. Kommunerna betala ju också största delen av driftskostnaderna genom årsavgifter och genom att avstå 20 % av släckningskostnadsbidragen till förbunden. Hur länge den sistnämnda bidragsformen kommer att bestå är ju beroende av försäkringsbolagens villighet att betala släckningskostnader.

Länsförbundens åtaganden som utbildningsorgan inom ett område där erfarenhet och lokala hänsyn spelar en stor roll synes i c k e i dagens samhälle vara föråldrade eller passerade. Tvärtom synes det vara en idealisk och praktisk form för utbildningssträvanden, som ger bredare medverkan och därför skapar liv och intresse.

Länsförbunden ha givetvis behov av en topporganisation, som kan samla erfarenheter från hela landet, följa utvecklingen och omsätta dem i kursplaner och allmän rådgivning till medlemmarnas hjälp och bistånd. Något subordinationsförhållande till denna centrala organisation bör länsförbunden helt naturligt icke intaga.

Brandförsäkringens målsmän ha som tidigare nämnts all anledning slå vakt om länsförbundens verksamhet, då densamma ju sammanfaller med deras egen rörelse. Inom brandförsäkringen liksom inom all annan försäkring är det mer positivt att arbeta för att förebygga skador än att endast konstatera faktum och betala skador. Förbundens verksamhet är för sin effektivitet beroende av medel och här finnes plats för brandbolagens givmildhet.

Brandchefen

behöver sitt brandkårsförbund

Gustav Bengtsson

Finns det fortfarande utrymme och uppgifter för brandkårsförbunden i landets brandförsvar? Har de slutsplat sin roll? Som brandchef i en landsbygdskommun, där såväl lantbruksnäringen som industrien är väl utvecklad, har jag beretts tillfälle framföra några synpunkter på brandkårsförbundens verksamhet.

En enskild, ideell förening som ett brandkårsförbund har främst till uppgift att syssla inom områden, som icke eller endast i ringa del ägnas medverkan från det allmännas sida. Brandkårsförbundets uppgift blir således att komplettera de statliga och kommunala organen i dessas verksamhet. Jag tänker närmast på Statens brandinspektion, Statens brandskola och länsbrandinspektörsinstitutionen. Det må klart utsägas, att dessa organ betytt oerhört mycket för utvecklingen av landets brandförsvar — ett värde som icke kan över-skattas. Men samtidigt måste erkännas, att organen ifråga i nuvarande form icke förmår lämna landsbygden *all* den hjälp, den såväl behöver. Det återstår flera områden och jag skall närmare beröra dessa.

Den undre gränsen för den statliga brand-skolans verksamhet utgöres av brandchefs-kurserna kat III. Någon länsvis anordnad utbildning i statlig regi för huvuddelen av landsbygdens brandstyrkor saknas således. I sammanhanget kan erinras om de svårigheter landsbygdens brandchefer ofrånkomligt ställes inför, om de själva nödgades leda special-utbildningen inom de egna kårerna. *Min mening är, att en av brandkårsförbundens främsta — kanske främsta — uppgift fortfarande blir medverkan i utbildningen av landsbygdens brandkårer.* Erfarenhetsmässigt

kan sägas, att de av mitt brandkårsförbund anordnade kurserna för pumpskötare, rökdykare och släckningsledare — för att nu nämna några — väsentligt bidragit till den förhållandevis höga standard som landsbygds-brandkåren i dag nått upp till.

Brandkårens utrustning fordrar icke enbart noggrann vård och tillsyn. Med jämna mellanrum behövs dessutom kontroll av utrustningens "kondition". Det är icke för mycket sagt, att brandkårsförbundets kontroll av brandpumparna och de provningar, som något förbund även upptagit i fråga om tryckluft-apparater, numera räknas till ordinär tillsyn. Man kan helt enkelt inte avstå från denna kontroll.

Frågor av organisatorisk art torde väl närmast tillhöra länsbrandinspektörens arbets-uppgift. Men även på nämnda område kan brandkårsförbunden komplettera de statliga organen. Här kan nämnas om något som för-verkligats genom samarbete mellan brandkårs-förbund och brandkårer, såsom gemensamma depåer av olika slag, gemensamma brandalarmeringscentraler, släckningsplaner för särskilt farliga objekt, speciellt där de egna resurserna bedömes otillräckliga.

Jag har i det föregående närmast hållit mig till brandförsvarets släckande del. Hur för-håller det sig på den förebyggande sidan? Hur väl tillrättalagd en kat III-kurs eller repeti-tionskurs än varit, så fordras efter en tid ytterligare påbyggnads- eller specialkurser. Gamla offentliga föreskrifter ersättes av nya. Allt händer snabbt. Det gäller för brand-chefen att följa utvecklingen och sätta sig in i gällande förordningar och föreskrifter. Även på detta område har brandkårsförbunden

Nyanskaffad brandfordonsenhet för landsbygden
(Osby).

gjort mycket men behovet av ytterligare medverkan bedömes komma att vidgas. Brandcheferna väntas få större ansvar i brandsyn- och besiktningsverksamheten, i byggnadsfrågor i anslutning till verksamheten i byggnadsnämnderna. — Den väntade författningen om brandfarliga varor ej att förglömma. En vidgad verksamhet i form av utökad kurs- och upplysningsverksamhet är ofrånkomlig. Brandkårsförbundens uppgifter skärpes.

Innan jag lämnar frågan om de ökade utbildningskraven — det gäller brandfolk av alla kategorier — vill jag understryka nödvändigheten av att kommunerna ställer erforderliga medel till förfogande. Höga krav måste ställas på personalens kunnighet, om den dyrbara och tekniskt komplicerade utrustningen skall kunna komma till bästa användning.

Ösökt kommer man in på frågan om den lämpligaste utrustningen för landsbygdsbrandkårerna och därvid speciellt fordonens utformning för samordnad insats på brandplats. Det är angeläget, att denna fråga särskilt uppmärksammas i synnerhet som samverkan över nuvarande kommungränser i allt större omfattning kan förväntas.

Något skulle saknas i bilden landsbygdsbrandkårerna-brandkårsförbunden om de lokala brandförsäkringsbolagen uteslöts ur denna. Såvitt jag kan bedöma, har de lokala bolagen stor andel i länsförbundets utveckling och arbetsresultat genom ekonomiskt och annat stöd. Ett gott bevis på samverkan mellan brandkårsförbund och försäkringsbolag har jag i mitt brandkårsförbunds verksamhet.

Brandkårsförbunden är icke enbart organisationer som lämnar sin medverkan i form av kurser, kontroll- och konsulentverksamhet.

Brandkårsförbundets medlemmar samlas till årsmöte.

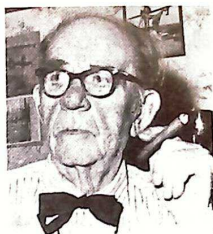
De ger oss kanske mycket annat, som indirekt kommer brandförsvaret till godo. Brandkårsförbunden är — jag vill uttrycka det så — brandkårernas egen förening, vars hela verksamhet präglas av oegennyttig strävan att lämna all hjälp. De utgör föreningsband mellan brandkårerna och mellan brandkärskretsarna. I vår jäktade tid glömmar man inte så sällan bort gemenskap och kamratlig samvaro. Brandkårsförbunden har en stor uppgift även på detta, ofta förbisedda område.

Svaret på frågorna i ingressen till denna artikel kan endast bli ett. Vidgade eller rättare sagt fördjupade uppgifter förestår för våra brandkårsförbund. För landsbygdsbrandförsvars skull får man innerligt hoppas, att brandkårsförbunden beredas möjlighet följa utvecklingen och än ytterligare öka sin verksamhet.

BRANDKÄRS- *tidskrift*

är Svenska Brandkärnans Riksförbunds organ, som varje månad når bl a alla anslutna brandkårer. "Det är med största tillfredsställelse man år 1952 på tidskriften läser: 34 årg; Upplaga 10.000." Så skrev tidskriftens förste redaktör, f brandchefen Arvid Haeggström då Förbundets 40-åriga verksamhet högtidligt hölls. Och nu, vid Riksförbundets 50-årsjubileum, kan vi med tillfredsställelse på detta nummer av tidskriften läsa: 44 årg; Upplaga 15.000 ex.

Konsulentminnen från gamla da'r

F. W. Kylberg

Inför Riksförbundets 50-årsjubileum är det med barnslig glädje jag vill delta i hyllningen, och i samband därmed delge hur det stod till på landsbygden innan konsulentverksamheten kom igång.

Redan 1918, då jag måste lämna min kära Stockholms brandkår för att flytta till Vatt-
holma, blev jag kallad att leda släckning av
en storbrand vid Österby Bruk. Utrymmet
medger tyvärr inte beskrivning av den händel-
serika natten. Men ett fick jag klart för mig:
Här måste skapas många frivilliga brandkårer.
Min nyinköpta T-ford stod inför hårda upp-
drag. För Vattholma gällde det att ta upp
nya tillverkningar, och för brandväsendet
gällde det att skapa brandkårer och tillverka
brandredskap. Men var fanns hjälpen? —
Brandlagen kom långt senare. Jo! Hos frivil-
lig, hänförd ungdom och hos brandstodsbolget
i länet, som skänkte motorsprutor och höjde
premierna med 10 öre till slanginköp m.m.
Till länsstyrelsen hänvisade jag kors och tvärs,
ty där skulle brandchefsväl godkännas. Och
så till Riksförbundet. Dit vidarebefordrade
jag skällsbrev, vilket föranledde vår gamle
vän Erik Gillner att dyka upp på skådeplatsen
och skipa rättvisa. Så gick det faktiskt till.

I denna dag skall ju allting centraliseras.
Men jag håller alltså på min gamla erfaren-
het att miljoner sparats och liv räddats därför
att närliggande brandkår snabbt varit på
platsen.

Exempel på provande mothugg:

Med tillstånd av dåvarande chefen för
Skutskärsverken slog jag larm. Enligt order
skulle det natt och dag komma 40 man. *Det
kom sex.* Vid senare tillfälle anade man min
närvaro. Jag beordrade motorsprutorna till ett
pappmagasin. Det tog 1/2 timme att få igång

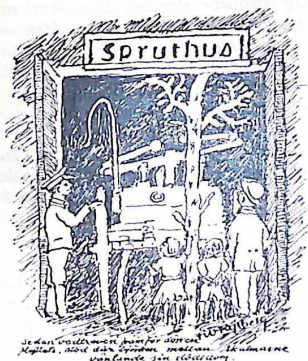
sprutorna. Men då "sprang" samtliga led-
ningar.

I en tät och eldfarlig by utan vatten fann
jag ett skjul med skylten "Spruthus". Med
hjälp av folk flyttade jag undan en vedtrave,
som låg framför dörren. Där inne stod en
stor hästdragen handkraftspruta. *Men emellan
skaklarna växte en stor björk, som förgäves
sökte sig väg genom taket.* I en fullbelagd
biograf framlade jag ett förslag för organisa-
tion av brandförsvaret, som godkändes med
applåder. Men ordföranden begärde ytter-
ligare utredning. Jag blev ledsen och lämnade
lokalen. Precis på dagen ett år senare blev det
storbrand. Landsfiskalen kom springande min
brandkår till mötes (4 mil) och ropade: "*Väl-
kommen kapten, nu är utredningen verke-
ställd*".

I ett flertal snickerifabriker bodde familjer
ovanpå fabriken. En trätappa ledde ned till
fabriksförstugan. I en dylik låg ångpannan i
en grop mitt i fabriken. Dit skyfflades all
spån och avfall. Inte ens en pyts vatten fanns.
Vid förfrågan om brandredskap hade en för-
säljare sålt en på den tiden modern apparat.
Men den låg under ett stort lager halvfabrikat.
I fabriken närhet ville jag ha en branddamm.
Vid ett möte begärde jag det. Där fanns nio
bondgårdar och 1.300 m till en bäck. Men nej.
Åskan mullrade. Jag tillgrepp varningen att
Gud kunde straffa dem. I samma ögonblick
kom en blixtpöls av en skräll. *Ljuset slock-
nade.* När man omsider tänt stearinljus, hade
man blivit snäll. Undra på att jag drog på
mun, när det tänt eld i en bondgård. För
provning lånade jag från industrier hem slang
i vanliga 25 meters längder. De var gamla och
sprängdes vid 1 à 2 kg. Jag fick vänja mig
vid sådanan tillrop som: "*Här kommer lant-
bruksingenjören och befaller oss att dika ut*"

skogarna, och så kommer kapten och säger att vi skall dämna upp och ta vara på vatten".

Överingenjör Åkerhielm var brandchef i Österby Bruk. Hans svärfar, landshövding Cederholm i Sörmland, hade hört talas om vår decentralisering och inbjöd mig till konferens i Nyköping. Jag körde dit med bemanad brandbil. På en stor länskarta hade man kring länets många städer dragit ringar med 2 mils radie, vilka täckte hela länet. Så kom turen till mig. Jag meddelade att vid samma tid sex brandkårer inom 2-milsradien kring Uppsala förbundit sig att skynda till Uppsalas hjälp. Sammanträdet beslöt följa vår lära. Landshövding Cederholm bjöd på middag. Min besättning bjöds på Stadshotellet med order om avgång kl 6.00 nästa morgon. Under hemresan uppskrämdes sörmlänningarna av

motorsprutsdån på torget i Gnesta och Mariefred.

Den stora dagen för oss kom 1933 då Uppsala läns Brandkårsförbund bildades. Samtidigt bildade vi ett eget befälsförbund. Allt gick nu lättare. I synnerhet när nya brandlagen bebådades.

För att tillföra Vattholma arbete hade jag för längesedan påbörjat leveranser av då enkla brandbilar. När den första bilen skulle levereras, körde jag upp till slottet för att hämta landshövdingsskan Linnér, som vänligen lovat att vid min sida företaga en invigningstur runt Uppsala. Alla brandbilar fotograferades framför den förnämliga Vaksala-skolan.

Jag började tillverka gymnastikinredningar. Och som en början ville jag att barnen skulle få börja med att hantera skarvstegar. Då var i regel prästerna ordförande i skolstyrelsen. Detta föranledde mig att på en dag dricka kaffe i 13 prästgårdar, med i allmänhet bra resultat. Men en grånad prost avbröt mig när jag pratat ut och frågade: "Vad var det kapten kallade det? Var det järnastikeverktyg?"

Utvecklingen gick snabbt enligt mottot: *Personlig offervilja, frivillig insats under samförstånd och vänskap.* Detta stärkte min känsla för decentralisationen särskilt gällande brandväsandet. Allmänheten blev brandkårs-mindad.

Bönderna skänkte virke och frivilliga brandmän byggde flera brandstationer. Vid ett möte sade en kyrkoherde: "Bara ni gör som kapten säger, då skriver jag på en check på 800 kronor". Hur allt förlöpte i Riksförbundets verksamhet sedan lagen trätt i kraft, få yngre kamrater beskriva. Men en händelse måste räknas som ett vackert minne. Det stod i en San Francisco-tidning att Uppsala län hade världens enda kvinnliga brandchef. Alla minnas vi från den tiden Barbro Thörnell, generalens dotter och Brogårdslärlarinna. När Vattholma brandkår kallades till brand i ett uthus, fann man Barbro i högsta hugg spridande tegelpannor och släcka eld i taket med hinkar i elevernas langningskedja. Upp och ner för stegen. Med godkännande av henne själv, generalen, Stockholms stads brandchef, länsstyrelsen samt slutligen Tensta socken blev hon dess utmärkte brandchef. Det var endast det lovliga skälet äktenskap på annat håll, som bröt skimret om aktiv kvinnlig hjälp.

UPPROP.

HVARJE ÅR hemsökes vårt land af många och svåra eldsolyckor, som kräfva sin dryga skatt af lif och egendom. För att minska dessa stora nationalförluster har det sedan några år tillbaka på skilda ställen i vårt land, i synnerhet på Skånes landsbygd, arbetats för upprättandet af frivilliga brandkårer, föreningar, som äro alsedda att lemna en ordnad hjälp vid eldsvådor och likartade olyckor.

Då det visat sig önskvärdt att från början få en viss likformighet i detta arbete för den frivilliga brandkårsrörelsens utveckling, komma undertecknade att bilda

SVERIGES RIKSFÖRBUND AF FRIVILLIGA BRANDKÅRER.

hvars mål skulle vara:

- att befärma det frivilliga brandkårsväsendets enhetliga gestaltning i vårt land,
- att utgöra ett föreningsband mellan de frivilliga brandkåren, samt
- att verka för bildandet af nya kårer.

Hvarje välförädd person kan vinna passivt medlemskap i riksförbundet genom att erlägga en årsafgift af minst fem kronor. Då riksförbundets verksamhet särskildt i början är beroende af det understöd, som passiva medlemmar lemna, få undertecknade härmed rikta en varm värdjan till intresserade män och kvinnor att som medlemmar ingå i förbundet.

De som önska få listor för anteckning af passiva medlemmar, kunna erhålla dem från någon af undertecknade, Gabrielson eller Alburn.

Utan särskild kallelse eger konstituerande sammanträde rum å *Grand Hôtel i Stockholm* *Lördagen den 22 Juni 1912 kl. 12 på dagen.*

R. Dela Gardie,
Landshöfding i Malmhus län.

Carl Alburn,

Förvaltare,
vice Ordförande i Skånska brandkårsförbundet,
Tekniskstyrelse.

Fritz Hallberg,
Landshöfding i Malmhus län.

Hugo Hamilton,
Landshöfding i Gästriklands län.

A. Asker,
Landshöfding i Hallands län.

Jöns Jönasson,
Ledamot af Riksdagens II kammar.

Gösta Tamm,
Ledamot af Riksdagens I kammar.

Ivar Schultz,
Chef för Ystad frivilliga brandkår,
Ystad.

Alb. Jönasson,
Brandchef i Trälbygd.

Louis De Geer,
Landshöfding i Kristianstads län.

H. Tranchell,
Landshöfding.

C. F. Holmquist,
Landshöfding i Fäbo län.

A. Wachmeister,
Landshöfding i Blekinge län.

Fabian De Geer,
Landshöfding i Skaraborgs län.

Johan Jönasson,
Ledamot af Riksdagens II kammar.

Holger Fogelklou,
Brandchef i Helsingborg.

Alfr. Bengtsson,
vice Chef för Malmöhus frivilliga brandkår,
Malmöhus.

L. Fredrikson,
Chef för Vä frivilliga brandkår,
Vä på Kristianstad.

Oscar Gabrielson,
Major,
Ordförande i Skånska brandkårsförbundet,
Hälsjöholm.

O. Åkeson,
Kamrer,
Skånska brandkårsförbundets sekreterare,
Tekniskstyrelse.

C. Cedercrantz,
Landshöfding i Kalmar län.

Gust. Lagerbring,
Landshöfding i Göteborg och Bohus län.

J. P. Jespersion,
Ledamot af Riksdagens II kammar.

R. G. Hamilton,
Ledamot af Riksdagens II kammar.

H. Lindberg,
Brandchef i Hålsjö på Långsö.

S. A. Dencker,
Skånska brandkårsförbundets brandinspektör,
Landskrona.

J. E. Allard,
Brandchef i Svedala.

And. J. Nilsson,
Ordförande i L. frivilliga brandkår,
Södra Åby.

Lennart Bondeson,
Chef för Svalövs frivilliga brandkår,
Svalöv.

Vänd!

Detta UPPROP, som år 1912 utsändes för att bilda Svenska Brandkårens Riksförbund, får inleda en liten bildserie från de gångna 50 åren.

Så var det då ...

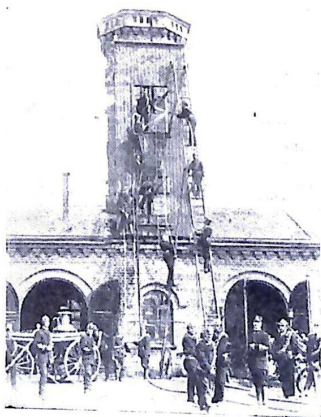
1:a konsulentmötet hölls i Södertälje år 1930.

Främre raden fr v: J. M. Wahlström, Linköping; N. Ohlsson, Malmö; E. Gillner, Stockholm; C. Landström, Falun; C. Hallin, Trollbättan.

Mellersta raden: M. Ejdervik, Katrineholm; O. Clarholm, Västerås; A. W. Svensson, Örebro; C. Bergström, Borås. Översta raden: P. Lundgren, Jönköping; K. M. Grönlund, Skövde; A. R. Florin, Kalmar.

Majornas brandstation, Göteborg, modern då seklet var ungt.

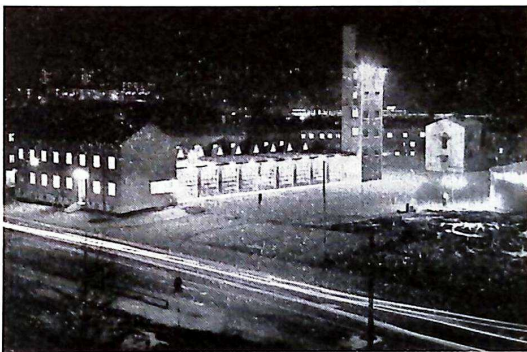
Sala brandkår för 50 år sedan.

Och nu...

Från konsulentmötet i Uppsala i början av 1950-talet med 40 deltagare. Föreläsare var bl a H. A:son Moberg (längst fram t v). Mitt emot Moberg sitter överstelöjtnant H. Forssman, närmast till vänster om honom kapten F. W. Kylberg.

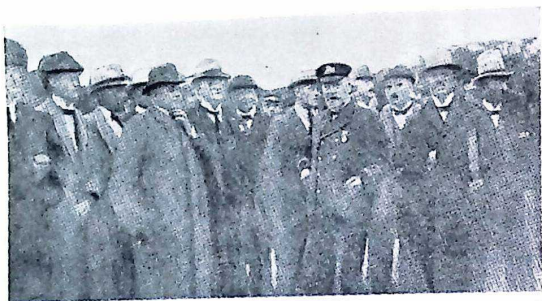

1960-talets brandstation representeras av Källtorps-stationen i Göteborg.

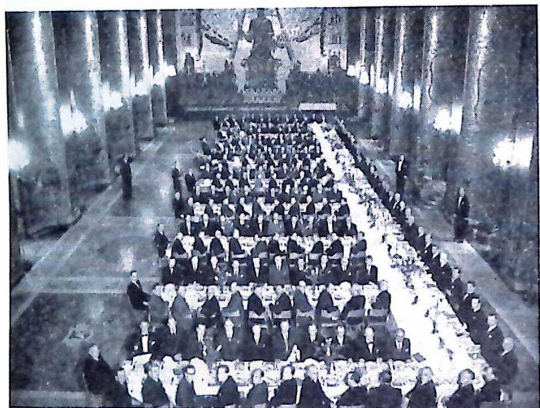

Utvecklingen har gått fort. Modern vagnpark vid Sala brandkår år 1962.

Riksförbundets 10-åriga tillvaro högtidlighölls den 12—13 augusti 1922 i Malmö. Här en gruppbild av deltagare.

Årsmötesmiddagen i samband med att riksförbundet den 27 maj 1952 högtidlighöll sin 40-åriga tillvaro var förlagd till Gyllene Salen i Stockholms stadshus.

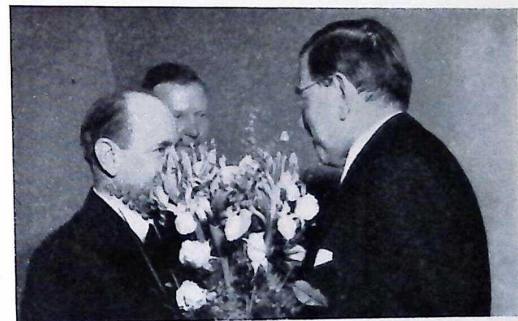
Vid 20:e årsmötet i Kristianstad juli 1932 deltog ca 200 medlemmar.

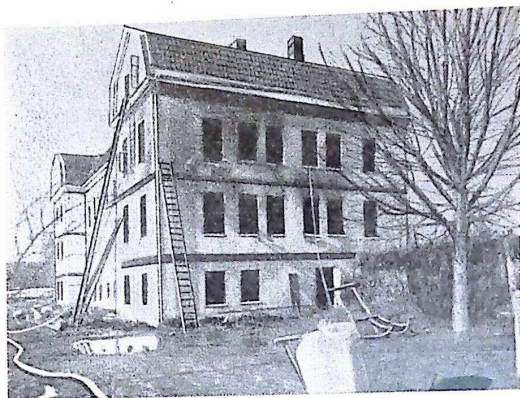
Jubileumsminnen

Vid 40-årshögtidligheten framfördes det många hyllningar. De 23 brandkårsförbunden i landet uppvaktade genom landshövding H. Kjellman.

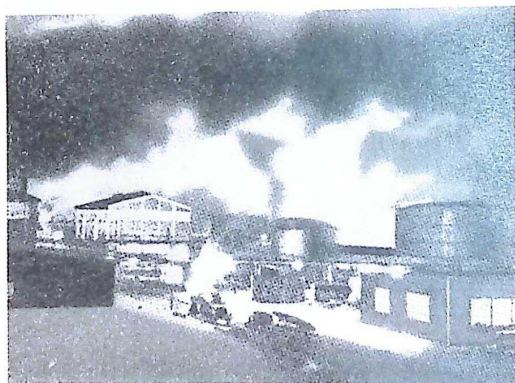
Svenska brandbefälets hyllning framfördes genom brandcheferna K. M. Grönlund och Evald Carlsson år 1952.

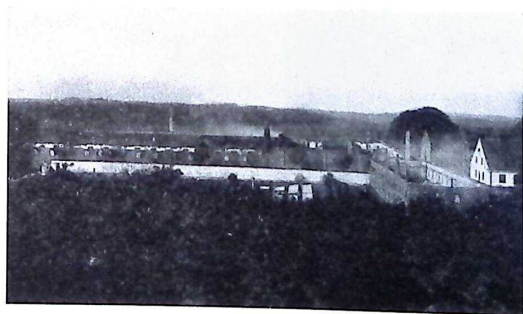

Anmärkningsvärda bränder

Branden i Svärdsjö alldoms hem den 29 februari 1932 krävde inte mindre än 12 människoliv. "Den mest fruktansvärda eldsolycka, som på ett kvarts sekel drabbat vårt land", skrev man efter branden.

Temperaturen -24°C och vindstyrkan 14 m/sek försvårade släckningen av den stora oljebranden i Nynäshamn den 30 januari 1956.

Branden i ladugård, stallar och logar vid Marsvinsholms gods den 2 oktober 1927 varvid över 100 djur innebrändes är en av de många bränder på lantgårdar, som brandkårerna ställts inför.

För förtjänstfullt arbete

Som erkänsla för mångårigt, nitiskt arbete i brandförsvarets tjänst har instiftats dels en kunglig förtjänstmedalj dels förtjänsttecken. Här har E. Fagerlund, H. Thelin, G. Hult och N. Nordström, Södertälje, medaljerats.

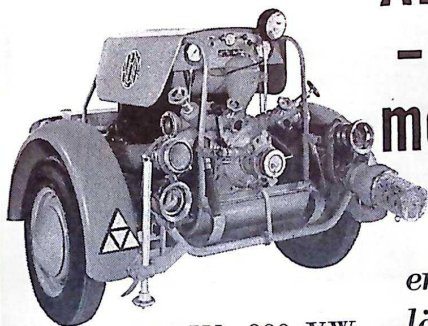

För 30 års tjänst på Kiruna brandkårs alarmeringscentral har även fru Signe Johansson tilldelats Riksförbundets förtjänsttecken i guld.

Riksförbundet utdelar även Brandbolagens eldsläckningsplakett för förtjänstfullt släckningsarbete. Brandchef Nils Grönvall överlämnar här plaketten till fartygschefen på kryssaren "Tre Kronor" för gott släckningsarbete av besättningen.

ALBIN - 900 VW

ALBIN-900 VW -modern svensk motorspruta med garanti

*enkel konstruktion
lättskött
prestanda över normerna*

Många års erfarenhet och ett intensivt tekniskt samarbete mellan ALBIN MOTOR och AB Pump-industri ligger bakom ALBIN-900 VW, den enda motorsprutan i sin storleksklass som med undantag för motorn — VW industrimotor — är helt svenskt byggd. Detta är av den största betydelse ur service-synpunkt — vägen kund-fabrikant är alltid den snabbaste och säkraste!

ALBIN-900 VW är delvis inkörd när den levereras och kan omedelbart fullbelastas. Med sprutan följer **garantibevis** gällande för ett år från leveransdagen. ALBIN-900 VW är godkänd av Statens Brandinspektion — den lämnar f ö betydligt mera vatten än vad normkapaciteten anger.

Normkapacitet:

900 l/min vid 100 mVP (10 kp/cm²),
2,5 meters sughöjd
300 l/min vid 140 mVP (14 kp/cm²),
2,5 meters sughöjd
540 l/min vid 100 mVP (10 kp/cm²),
7 meters sughöjd

Sedan ALBIN-900 VW kom ut i marknaden för fyra år sedan, har omkring 800 sprutor levererats till de civila brandkårerna, Kungl. Civildövsstyrelsen, militära myndigheter och andra statliga institutioner. Kungl. Civildövsstyrelsen har nyligen beställt ytterligare 75 sprutor.

*Begär teknisk beskrivning av
ALBIN - 900 VW
från ALBIN MOTOR, Kristinehamn*

**Ni möter ALBIN-namnet
på många områden
...överallt betyder det
omutlig kvalitet!**

ALBIN är ett namn som fackfolk inom en rad olika områden förknippar med kvalitet. På sjön, där bättningsens liv hänger på att motorn står bi i alla väder... på sjukhus, där patienters liv kan bero av att reservverketets dieselmotor kan rycka in vid elstopp... inom brandkårerna, där Albin motorsprutor och brandarmatur räddar liv och egendom... i industrier, där Albin-pumpar och verktygsmaskiner har viktiga uppgifter i produktionen... Albin-Motors tillverkningar har ansvarsfulla uppgifter i samhället. Därför har företaget sedan gammalt tagit ansvar genom större precision i produktionen än vad som normalt erfordras. Albin är ett namn för säkerhet.

ALBIN MOTOR Kristinehamn
telefon växel (0530) 150 00

30-årigt konsulentarbete

Stig Hultman

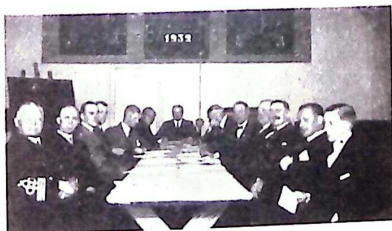
Vid sammanträde inför landshövdingen Axel Ekman på länsstyrelsen i Mariestad den 30 maj 1931 bildades Skaraborgs läns brandkårsförbund. Representanter för 8 brandkårar (kommuner) och lika många inom länet verkssamma brandförsäkringsbolag hade infunnit sig till detta konstituerande sammanträde, som inleddes med ett föredrag av Riksförbundets dåvarande sekreterare, kapten Erik Gillner. Brandchefen K.-M. Grönlund hade tidigare under sin verksamhet som vice brandchef i Skövde nedlagt ett intresserat pionjärbete.

Före 1944 års brandlag och brandstadga förelåg som bekant ingen skyldighet för flertalet landskommuner att organisera något brandförsvar. Brandkårsförbundets första uppgift blev därför att medverka till bildandet av frivilliga brandkårer samt att upprusta

redan befintliga dylika. Mitt första konsulentuppdrag blev sålunda, att, på begäran av kommunalnämnden i en liten landskommun utanför Lidköping, söka organisera en frivillig brandkår. Med ett väl förberett propagandaföredrag på fickan infann jag på utsatt tid i kommunens folkskola och möttes av 5 st "kommunalgubbar", vilka blevo åhörare till mitt första offentliga föredrag. Någon frivillig brandkår kom aldrig till stånd, och tur var det, enär kommunen saknade förutsättningar för att hålla en dylik vid liv. Vi kom ganska snart underfund med att det var bättre att organisera släckningsavtal än att bilda en mängd mindre slagkraftiga, frivilliga brandkårer. Skaraborgs läns brandstodsbolag blev intresserat för detta projekt och skänkte brandbilar och motorsprutor till i första hand städerna men även till en del andra samhällen under villkor att brandkårerna där verkställde brandsläckning inom närliggande landskommuner. Ett nytt *Chevrolet-chassie* kostade vid denna tid 3.850 kr och "påbyggnaden" ca 1.000 kr.

Vattentanken var än så länge okänd, och man skrottade hjärtligt åt den stackars okunnige fastighetsägaren, som, vid brandkårens ankomst till hans brinnande hus, på frågan var närmaste vattentag var beläget, svarade: "Men jag trodde ni hade vatten med er". Ja, tiderna förändras.

Ett annat intermezzo, som nog är värt att gå till eftervärlden, även om jag tvekar en smula att relatera det. Stygga tungor kanske säger: "Ja, där ser man, hur brandförsvaret är ordnat i Skaraborgs län". Alltnog. Vid ett konsulentbesök i en kommun som "löd under

Från mitt första konsulentmöte i Uppsala 1932.

Från vänster: Waldenström, Uppsala; Berg, Östersund; författaren; Engström, Karlstad; Bergström, Göteborg; Florin, Kalmar; Gillner; "Farbror Fredrik" (man skyntar de buskiga ögonbrynen); Stridbeck, Borås; Pannier, Söderhamn; Hallin, Trollhättan; Svensson, Örebro; Ejderövik, Katrineholm och Björn, Umeå.

Brandkonsulent

av i dag

Gunnar Lundgren

Att vara brandkonsulent är en stimulerande uppgift som ofta ger oanade möjligheter att lära känna sitt län och dess folk. Man träffar kolleger, som när det yttre skalet knäckts — jag är i Dalarna — visar sig besitta icke föraktliga kunskaper på brandförsvarets område, men som kanske behöver det lilla extra stöd som en konsulent kan ge för att han på ett auktoritativt sätt ska kunna hävda sina åsikter inom kommunen.

När brandlagstiftningen år 1945 ställde krav på utbildning även för landskommunernas brandbefäl hade man kanske anledning tro att behovet av konsulterande verksamhet undan för undan skulle minska. Denna synpunkt har väl även understundom framförts i

vissa län, framförallt från icke fackmannahåll. Uppenbart torde emellertid vara att behovet ingalunda minskat och detta av flera skäl. Med de alltmer ökade krav som ställs på kommunens brandchef och brandstyrka är det tydligt att brandchefskurs kat III ingalunda fyller behovet av utbildning för deltidsanställda brandbefäl. Min konsulentverksamhet börjar i stort sett vid samma tidpunkt som brandlagstiftningen och de kommunala brandordningarna av modernare typ började komma till mera allmän kännedom. Under denna tid har arbetsbelastningen som konsulent ständigt ökat. Möjligheterna för ett brandbefäl i en i förhållande till Kungl Huvudstaden avlägset belägen landskommun att hålla sig

brandstadgan", och sålunda hade skyldighet att ordna ett visst brandförsvär, blev det ett väldigt "stå hej" innan brandkåren samlats till brandboden för den avtalade övningen. En av brandmännen, som anlänt med andan i halsen, frågade sin granne i en teaterviskning: "Men jag tillhör väl inte brandkåren?" — "Jo", svarade grannen, "du har tillhört brandkåren i två år". Inne i brandboden såg det bedrövligt ut, och jag framhöll för brandchefen, att man inte fick missköta sitt brandchefsuppdrag på detta sätt. Jag fick till svar: "Men vi har inga stegar, som vi kan klättra i". Jag framhöll, att han nog kunde få låna någon fastighetsstege för ändamålet. Men brandchefen hade ytterligare bekymmer, och med gråten i halsen förklarade han: "Å så har jag ingen visselpipa, som jag kan vissla i om det blir fara". Redan påföljande dag uppsade

kommunen sitt medlemskap i brandkårsförbundet!

I slutet av 30-talet började man syssla med luftskydd, som det då benämndes. Brandkårenna övade och höll uppvisningar i små provisoriska skjul och hemskyddens "tanter och farbröder" sprang omkring med pytsump och svabb. Men det var populärt. Vid brandkårsförbundets årsmöte i Grästorps 1938 anordnades en dylik luftskyddsuppvisning under medverkan av flyg och brandkår, vilken beskådades av drygt 3.000 personer.

Mycket vatten har sprutats sedan jag började mitt konsulentjobb, ett jobb, som jag trivs med och trivs med, ej minst på grund av den angenäma anda, som råder oss brandgubbar emellan, en anda som är lika trivsamt nu som 1932.

å jour med alla de lagar, förordningar, författningar, meddelanden, cirkulär, bestämmelser och avtal som beröra brandförsvaret är trots vårt moderna kommunikationsväsen ganska små. Här behövs det centrala organet, *länsförbundet*. Men problemet är ingalunda enbart ett distributionsproblem. Nu för tiden är tolkningen av olika skrifter och tryck det allt överskuggande problemet. Det är här konsulenten efter bästa förmåga skall försöka göra en insats. Personligen har jag alltid förfäktat den åsikten, att konsulenten först måste vidareutbilda och stödja brandbefälet i deras arbete under det att utbildningen av brandkåren, den årliga övningen vid konsultbesöket, kommer i andra hand. Med väl utbildat eget brandbefäl kan nog brandkårens övningar och utbildning i de allra flesta fall bli väl så god som med en konsulent som ledare. Konsulenten har ofta ej tid med brandmannens detaljövningar och utbildning. Han måste sikta på att utbilda ledningen för det kommunala brandförsvaret, eller industribrandförsvaret. Till ledningen hör en kategori, som under de senaste åren alltmer börja tillhöra konsulentens "kunder". Det är de kommunala förtroendemännen. Det är självklart att denna grupp inom brandförsvaret har ett legitimt intresse av att bli informerade, vägleda och ihågkomna vid konsultationer i brandförvarsfrågor inom kommunen och länet. En klar linje mellan vad som tillkommer brandstyrelsen och vad som hör till brandchefens åligganden måste emellertid finnas. Även här har brandkonsulenten sin uppgift såsom opartisk rådgivare och fackman.

Dagens brandkårsförbund har alltså uppgifter som i viss mån skiljer sig från ursprungsidéens, där den konkreta utbildningen satt i högsädet. Verksamheten idag kräver en ständig kontakt med medlemmarna, fortlöpande *informationer* om nyheter av alla slag på brandförvarsområdet, *rådgivning* vid uppförande av brandstationer, byggande av brandfordon, inrättande av brandalarmeringscentraler, uppgörande av förslag till släckningsavtal, inköp av brandmateriel, materielkontroll och vidareutbildning samt här till en omfattande rådgivning inom det förebyggande området.

Brandförsvarets organisationsuppgifter är i dag en synnerligen betydelsefull fråga inför kommunreform och den bebådade nya brandlagstiftningen. Många gånger anses brandför-

svaret medföra stora kostnader för kommunen. Ur ekonomisk synpunkt, men framförallt för att effektivisera, föreslår man ett samgående mellan flera kommuner om ett gemensamt brandförsvaret. Ibland löses frågan till allas — de flestas — belåtenhet, men ibland blir den kommunala självbestämmanderätten övermäktig. Det är i sådana fall en sammanslagning i princip anses vara den rätta lösningen, men då det visar sig att det är just min kommuns brandkår som drabbas av indragning, vill man ej vara med. Detta medför att ej fullt riktiga lösningar vare sig ur brandförsvares- eller ekonomisk synpunkt accepteras. *Vi måste få bort kommungräns- men även länsgränstänkandet för att nå en verkligt rationell lösning på framförallt släckningssidan.* I detta avseende tror jag att den för flera kommuner gemensamma brandalarmeringscentralen är ett gott instrument. Den brandkår på vilken brandac är placerad måste ges rätt att till en skadepåts på dirigera den närmast belägna brandstyrkan oavsett i vilken kommun denna kår hör hemma. Denna organisationsform kompletteras sedan lätt med ytterligare nödiga överenskomelser mellan till brandac anslutna kommuner. Dessa överenskomelser kan omfatta gemensamt utnyttjande av maskinstegar, skumsläckningsmateriel, rökdykare eller utrustning, reservförråd etc. Med yrkesbrandkåren eller huvudortens brandkår i centrum av ett sådant område blir snart den naturliga lösningen centralt anordnad materielvård och utbildning. Vi ha nått fram till ett brandförvarsområde, som jag anser vara en lösning vida överlägsen andra former av släckningsområden och framförallt i särklass jämfört med det nuvarande till kommungränsbundna området. Fördelarna med ett sådant område ligger även på personalsidan. Som en följd av ett bättre utnyttjande av inom området befintliga resurser kommer en minskning av behovet av brandbefäl och brandpersonal. Detta medför minskade rekryteringssvårigheter.

Utan tvekan har en mycket kraftig upprustning av lokaler och materiel ägt rum inom brandförsvaret. Sålunda har inom Kopparbergs län under den senaste 10-årsperioden ej mindre än 18 brandstationer nybyggts eller kraftigt moderniserats och utbyggts. Närmare 50-talet brandfordon har vidare anskaffats som ersättning för äldre och uttjänta eller som

komplettering till befintlig vagnpark. Brandlagsrevisionens arbete har avvaktats på en del håll och kanske medfört en viss uppbromsning i rationaliserings- och investeringsarbetet. På andra håll däremot har vägen varit den motsatta. Här har kommunerna försökt få sitt brandförsvar färdiguppgytt och välrustat innan den nya lagstiftningen träder i kraft. Användandet av denna senare metod har förmodligen betingats av fruktan för en alltför kraftig reducering av antalet brandkärer, framförallt drabbande de mindre kommunerna eller de kommuner, som kanske ligga i farozonen för att "behöva" träffa släckningsavtal med grannkommunen och dess större resurser. I dessa fall har man alltså valt vägen att förstärka sitt eget brandförsvar och därigenom i någon mån minskat hotet om indragning av den egna kåren. Det är klart att sådana upprustningar i viss mån kan försvåra en rationell lösning av brandförsvarsområdets utformning och brandkärernas placering däri, men så länge den kommunala självbestämmanderätten nästan är ett ledmotiv i vår lagstiftning på hithörande områden torde det vara svårt att riktigt komma till rätta med dessa frågor. Personligen anser jag att länsstyrelsen skulle ha vissa befogenheter att tvångsvis ordna lämpliga brandförsvarsområden (släckningsområden) i den mån kommunöverenskommelser ej kan träffas.

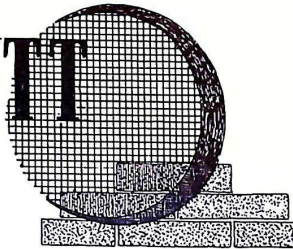
Om jag något skulle se på det rent praktiska konsulentarbetet så är ju ett gammalt önskemål att vi kunde få övningshus, centralt belägna och med möjlighet att på platsen motaga kurser. Dessa övningshus äro ju även av största betydelse för civilförsvarsutbildningen, varför ett samgående vore önskvärt. Länsvis anordnade brandmannaskolor är en lösning av utbildningsproblemet som jag gärna skulle vilja se realiserad. Rekryteringen till den kommunala brandkåren sker nu med någon eller några man per år. Med den arbetsbelastning som det deltidsanställda brandbefälet har, ej minst genom sina dubbelanställningar, kan man ej begära att tiden skall räcka till för utbildning i önskvärd omfattning av den nyanställda. I stället torde det bli så att nykomlingen så småningom växer in i brandkärsrutinen och får göra sina ibland dyrköpta erfarenheter på eldsvådeplatsen. Genom en centralt anordnad utbildning av brandmän skulle nödiga grundkunskaper både snabbare

och bättre kunna meddelas nybörjarna. Härigenom skulle också den försvagnings som utbyte av erfarna brandmän mot nybörjare oftast innebära kunna elimineras. De flesta brandbefäl torde välja ett mindre antal övade och erfarna brandmän framför ett större antal utbildade. Men på utbildningens område har kommunerna ej riktigt samma syn på nödvändigheten som när det gäller materielanskaffning. Detta förhållande förefaller något egendomligt, då personalkostnaderna äro de dominerande utgifterna och välutbildad personal snarare är billigare än utbildad.

Den av länsförbunden organiserade motorsprutkontrollen har, synd till sägandes, visat sig synnerligen nödvändig liksom övrig av konsulent eller motorsprutkontrollant gjord materielkontroll. Ansvar för och omvårdnaden av brandkärsutrustningen, som är en nödvändig förutsättning för en effektiv insats på skadeplatsen, är inte alls så självklar som man skulle ha anledning att vänta sig. På enstaka håll kan nästan vanvård anses föreligga. Det torde vara uppenbart att under sådana förhållanden möjligheten av att få förståelse hos de kommunala anslagsbeviljande organen för brandkårens mer eller mindre berättigade krav betydligt minskar. Här skulle en centralt anordnad materielöversyn kunna förbättra förhållandena åtskilligt. Materielen skulle helt enkelt regelbundet skickas in till huvudkåren eller någon större kår för översyn och vård. Detta skulle i första hand gälla motorsprutor, slang och rökskyddsmateriel.

Konsulentens uppgifter är mångskiftande. Ibland trevliga, ibland mindre trevliga, men oftast stimulerande, ett stundom välkommet avbrott i arbetsrutinen på hemmaplan. Skulle man ändå ta upp ytterligare någon fråga så är det konsulenternas ekonomiska ersättning. Den kan knappast anses vara skäligen i jämförelse med dagens konsultarvoden inom andra områden. Den uppskattning i övrigt som jag under mina snart 15 år som konsulent har ansett mig rona är däremot en extra sporre att under ytterligare några år hälsa på mina deltidsanställda kolleger för utbyte av erfarenheter, för rådgivning, för instruktion, för utdelning av många gånger mycket välförtjänta förtjänsttecken och för att efter dagens id vid alltid gästfritt bord lösa livets andra betydelsefulla frågor. Att vara konsulent är i sanning en både lärorik och intressant uppgift.

NYTT

från

BYGGNADSFRONTEN

Böjlig oljeledning

Hos statens brandsinspektion har anhållits om medgivande att få använda böjlig anslutningsledning vid fast monterade oljebrännare. Med anledning härav har brandsinspektionen anfört följande.

"Rekommendationen i statens brandsinspektionens cirkulär nr 21 under punkt B kap VI innebär att fast oljeledning bör utföras av stål eller lämplig metall. Den skall äga god motståndsförmåga mot mekanisk åverkan och skall kunna motstå påverkan av brand. I de fall, då det ej varit möjligt att använda fast oljeledning exempelvis vid svängbara brännare, har böjlig oljeledning måst accepteras under förutsättning att densamma är typgodkänd.

Då man ej kan negligera de risker för oljeläckage som föreligger, därest böjlig oljeledning påverkas av brand i exempelvis underliggande uppsamlingskärl för olja eller att ledningen på annat sätt påverkas av värme, anser brandsinspektionen att i princip den i brandsinspektionens cirkulär omnämnda anvisningen om fast oljeledning bör följas.

I fråga om användning i vissa speciella fall av böjlig oljeledning kan detta, såsom framgår av innehåller i förordet till cirkulär nr 21, då särskilda skäl därtill föreligger, beviljas av vederbörande lokala brandmyndighet. Statens brandsinspektion kan sålunda icke själv lämna medgivande såsom Ni i Eder skrivelse anhållit."

(8.1.1962)

Placering av snickerifabrik på tomt

Efter förfrågan hos statens brandsinspektion angående riktlinjer med avseende på brandfaran för placering av snickerifabrik på tomt har inspektionen meddelat följande svar:

"I princip placeras en byggnad på tomt efter de regler, som anges i 39 § i byggnadsstadgan, varvid förutsätts att byggnaden uppförs inom område, för vil-

ket bestämmelserna i stadgan äger tillämpning (35 §). Emellertid kan andra avståndsmått tillämpas för en byggnad, därest i gällande planbestämmelser regler därom finns intagna.

Speciella avståndsmått kan tillämpas för byggnader för särskilt ändamål (industribyggnad) och för byggnad inom visst planerat industriområde med avseende på dels placering på tomt eller i tomtgräns och dels i förhållande till angränsande bostadsbebyggelse (skyddsområde). Sådana avståndsmått förutsätts därvid ur brandskyddssynpunkt ha prövats i varje särskilt fall av vederbörande brandmyndighet. För bedömning härvid är sådana faktorer av betydelse såsom

industriområdets storlek

byggnadsättet (konstruktion och byggnadsmaterial)

verksamhetens art inom byggnaden(-erna)

framkomligheten med brandfordon

ortens brandsläckningsresurser

områdets topografi och vegetation etc.

I här aktuella fall kan statens brandsinspektion inte uttala sig om erforderligt skyddsavstånd med hänsyn till att inspektionen saknar närmare kännedom om såväl industrins utförande eller industriområdets framtida planerande som bostadsbebyggelsens karaktär m m.

Statens brandsinspektion rekommenderar Eder att i frågan söka kontakt med brandchefen på orten eller länsbrandsinspektören." (10.11.1961)

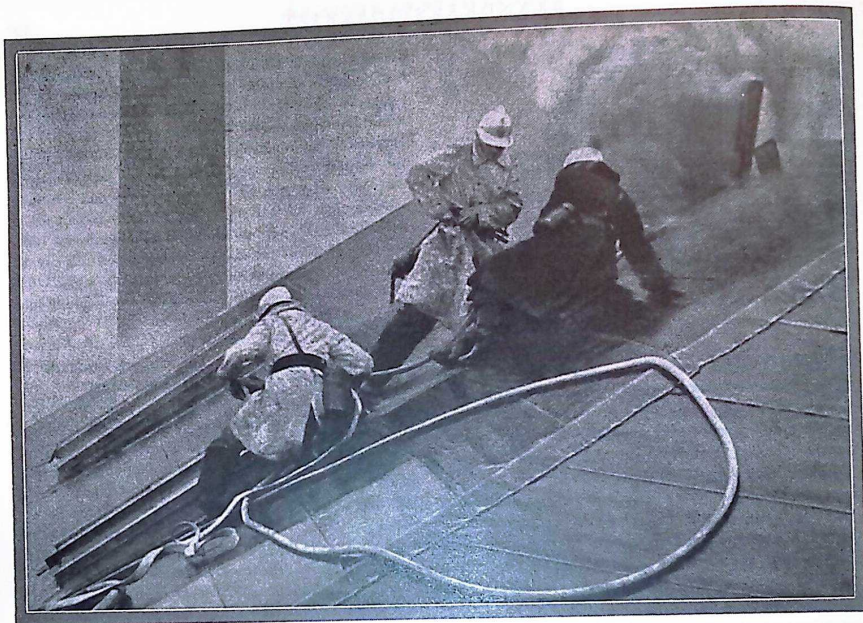
Anslutning av rökkanal från panna till skorsten

Rökkanalsanslutning; panna — skorsten.

Hos byggnadsstyrelsen har anhållits om meddelande huruvida visst förslag till anslutning av rökkanal från värmepanna till skorsten kan accepteras. Till skrivelsen har bl a fogats två typritningar med alternativa förslag till ifrågavarande anslutning. Enligt dessa innebär det ena alternativet — som samtidigt synes vara det enklaste — att värmepannan ansluts till skorsten medelst ett förbindelserör av plåt som drages upp genom en öppning i en bottenplatta i bjälklaget. Ovanför pannrummet på betongplattan muras en traditionell tegelskorsten. Mellan plåtröret och betongen anordnas en värmeisolerande kringklädnad av asbestpapp.

Efter samråd med brandsinspektionen och Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund har byggnadsstyrelsen med anledning av framställningen meddelat att ovan beskrivna anslutning av rökkanal från värmepanna till skorsten bör kunna accepteras i av frågeställaren (AB Ytonghus) tillverkade enfamiljshus under förutsättning att förbindelseröret utföres så att dess längdändring på grund av temperaturvariationer ej förhindras. (30.1.1962)

Jan Billvoik

Jonsereds TERYLENESLANG

med innerbeläggning av plast, garantimärkt med två blå ränder — slangen med de många goda egenskaperna — uppfyller de flesta krav, som brandmännen ställer på en effektiv brandslang

- absolut tät även vid högt tryck • lätt, mjuk och smidig • garanterat rötsäker • mycket slitstark och tålig, beläggningen sitter säkert fast • ytterst motståndskraftig mot kyla, olja och ackumulatorsyra
- lätt att tvätta, torka och laga (rekvirera beskrivning av lagningsätt hos Jonsered eller Jonsereds auktoriserade försäljare)

Jonsereds Teryleneslang har vid försök visat sig vattenfylld motstå strålningsvärme från glödande järn med temperaturer mellan 1 000° och 1 200° C på ett avstånd av 1/3 meter utan att taga skada

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Aukt. återförs.: Brissmans Brandredskap AB, Halmstad, AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping, Odenius AB, Göteborg, AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG, JONSERED - GRUNDAT 1833

Storbrand i Åhus hamn

Fredagen den 2 februari i år kl 15.33 larmades Åhus brandkår till Carl Engströms lagerhus i Åhus hamn.

Lagerbyggnaden var helt i trä och enligt uppgift uppförd år 1914 i två våningar och år 1934 delvis tillbyggd med en tredje våning. Den hade en storlek av ca 40×40 m.

På tre sidor var byggnaden omgiven av andra lagerhus och upplag medan den fjärde sidan låg öppen mot hamnen.

I byggnaden förvarades ca 2.000 ton oljekakor och spannmål samt dessutom färdigblandat foder.

Byggnaden innehöll två st hammarkvarnar och ett oljekraftfoderverk, ett svin- och hönsfoderblandningsverk jämte en del annan maskinell utrustning samt kontorslokaler. Arbetsstyrkan utgjorde ca 30 man.

Vid brandkårens framkomst till brandplatsen höll redan branden på att bryta sig genom yttertakets och spred sig med lavinartad fart.

Befintlig brandpost angjordes, motorpumparna placerades vid kajen och ett flertal slangledningar utlades omedelbart. Kl 15.50 larmades Kristianstads brandkår och kl 16.08 Yngsjö brandkår.

Den ena motorpumpen efter den andra avbröstades vid kajen och slangledning efter slangledning utlades. En ring slogs runt lagerbyggnaden och från alla sidor angreps branden. Branden spred sig under tiden mycket snabbt och då den blossade som värst slog enligt tidningarna fyrtio meter höga lågor upp mot skyn.

Med 8 st motorpumpar i verksamhet, 18 st strålrör och 2 st vattenkanoner, vardera om 1.200 l/min, visade det sig, att denna kraftsamling var tillräcklig för att stoppa branden. Vattenkanonerna var strategiskt pla-

cerade på så sätt, att lagerbyggnadens tre "farliga sidor" kunde bestrykas.

I detta läge dröjde det heller icke länge förrän brandens makt var helt bruten och redan kl 18.25 var Kristianstads brandkår åter på brandstationen. Efter-släckning pågick sedan i två dygn.

Tack vare den rikliga vattenbegjutningen stå ytterväggarna kvar efter branden och den både för släckningsmanskapet och intilliggande byggnader farliga strålningsvärmen i sidled kunde aldrig utveckla sig för fullt.

Polisutredning pågår angående brandsorsaken. Enligt nu tillgängliga uppgifter stannade plötsligt en hammarkvarn antingen på grund av överbelastning eller av annan anledning. Kvarnen satte sig plötsligt sedan i rörelse, varvid en smäll uppstod och en eldstråle sköt fram från oljepådraget. Branden spred sig sedan explosionsartat i dammet och släckningsförsök med befintliga handbrandsläckare misslyckades.

Åhus hamn kan ur en brandmans synvinkel betraktas som ett enda konflagrationsområde. Det finns gott om lagerbyggnader av trä med miljonvärden, ett par av dessa i 8 våningar. Utbryter en brand inom detta område måste målsättningen vara att så fort som möjligt med alla till buds stående medel slå ned densamma, innan branden spridit sig till angränsande byggnader med deras miljonvärden. Vid detta tillfälle var vindförhållandena de bästa tänkbara och det lyckliga släckningsresultatet kan nog i hög grad tillskrivas detta faktum. Skadorna beräknas nu uppgå till icke fullt 2 miljoner kronor.

H. Hällebrand

Elden har fått överhand. Läget kritiskt.

Det gäller att hålla elden inom gränserna.

Fem nyfödda evakuerades vid BB-brand

Fredagen den 23 mars 1962 alarmerades Tranås brandkår till stadens gamla sjukhus, vilket höll på att moderniseras för att inrymma konvalescenthem samt modern BB-avdelning. För frukost hade byggnadsarbetarna klockan 09.00 lämnat arbetsplatserna, där några män även hade uppehållit sig på vinden. Med anledning av ombyggnadsarbetet var endast fem mammor med sina nyfödda nu förlagda i detta gamla sjukhus där för endast ett halvår sedan ca femtio vårdplatser fanns inrymda i två våningar (med trä mellanbottnar).

Läget vid brandkårens ankomst framgår av bild 1, där hela vinden på den i vinkel uppförda byggnaden (36×12,5 och 35×15,5 m) var helt rökfylld och lågor slog ut intill skorstenen vid norra gaveln. BB-avdelningen måste omedelbart evakueras och ovannämnda fem mammor med sina nyfödda barn fick i ambulanser forslas till nya sjukhuset. Ingen panik utbröt. Evakueringen sköttes på ett förtjänstfullt sätt av sjukhusläkarna, vilka själva var med och höll i bårstängerna, vilket framgår av bild 2.

Släckningsledaren beordrade två rökdykare att trappvägen tränga upp till vinden för rekognosering, med bl a order om att undersöka om branddörren var stängd i en brandmur belägen i linje med stuprännan (mitten av byggnaden på bild 1). Branddörren var, som väntat, helt öppen. Sedan rökdykarna stängt dörren kunde elden begränsas och släckas med hjälp av finfördelat vatten från smalslångsledningar från såväl inomhusbrandposter som från tankbilar.

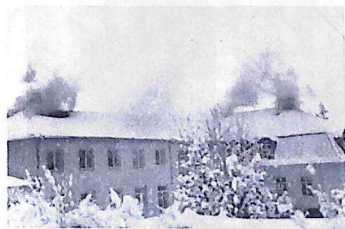

Bild 1.

Brandskadorna beräknas till omkring 75.000—100.000 kronor. Att brandskadorna i den för övrigt ganska brandfarliga byggnaden kunde begränsas till den relativt ringa omfattningen berodde för det första på, att

Bild 2.

släckningsarbetet kunde påbörjas i ett mycket tidigt skede och att branddörren kunde stängas innan elden hade trängt förbi brandmuren samt att endast finfördelat vatten från smalslångsledningar användes.

Brandorsaken har ännu icke kunnat fastställas, men överhettning av brännbart material kring pannskorstenen, eller antändning av brännbart stoff kring en oskyddad sladdlamp, "vilken hittades strax intill den troliga antändningsplatsen", kan bedömas såsom brandanledning.

Kriminalpolisen överväger att överlämna utredningen till statspolisens brandorsaksundersökningsexperter.

Bror Forsell

Kungörelse

En befattning som brandkapten vid Eskilstuna stads brandkår med tillträde den 1 juli 1962 ledigförklarar härmed.

Befattningshavaren skall ha genomgått Statens brandskolas brandchefskurs kat I.

Lön utgår f n enligt lönegrad A 16 vartill kommer fria uniformspersedlar.

Befattningshavaren är skyldig bebo anvisad tjänstbostad och härför erlagga fastställd hyra.

Ansökan, åtföljd av sedvanliga handlingar, skall vara ställd till brandstyrelsen i Eskilstuna och vara brandchefen tillhanda senast den 1 juli 1962.

Eskilstuna den 16 april 1962

Brandstyrelsen

Skall planerad ris- och gräsbränning anmälas?

När vi nu åter står inför en skogsbrands-säsong kan det kanske ha sitt intresse att något beröra ett problem, som i stor utsträckning upptar brandbefälets tid och krafter under den torra årstiden. Här åsyftas allmänhetens utövande av ris- och gräsbränning.

Allmänheten torde i regel noga iakttaga de kommunala brandordningarnas föreskrifter om ris- och gräsbränning under perioder, som väl normalt varierar mellan den 1 april och den 30 september. Under tiden före resp efter sist angivna datum bränns ofta friskt bl a på villa- och andra egnahemstomter. Under tiden däremellan överhoppas emellertid ofta brandcheferna med telefonförfrågningar med an- hållan om tillstånd till bränning.

Till en början bör klart sägas ifrån att det ur brandförsvärsynpunkt måste anses vara en fördel att allmänheten på detta sätt blivit medveten om brandfaran i skog och mark under den mest kritiska årstiden. Så långt är allt gott och väl. Men studerar man brandordningarnas formulering närmare, finner man att dessa endast talar om att "vill någon under tiden från och med den ... till och med den ... företaga hyggesbränning, kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna gräs, ris eller ljung i skog eller så nära skog, att eld lätt kan spridas dit, åligger det honom att senast en vecka innan eld uppgöres, därom göra anmälan hos brandchefen". Den nu nämnda bestämmelsen är en komplettering till 41 § brandstadgan med i huvudsak samma innehåll. Förutsättningen för anmälningsskyldigheten är sålunda att *fara för skogsbrand* kan antas föreligga. Förefinnes ej sådan fara — tex inom områden med utpräglad villa- bebyggelse, där avståndet till skog ofta kan vara betydande — synes gällande författningar *icke kunna* tagas till intäkt för krav på anmälan till brandchef. Om den enskilde villaägaren bedömer risken *för spridning till skog* såsom obefintlig, bör han sålunda, oavsett årstid och rådande klimatförhållanden, vara oförhindrad — att utan anmälan till brand- chef — bränna gräs eller ris. Till undvikande av eventuellt missförstånd bör emellertid framhållas, att bränning av halm på åker nära

nog regelmässigt kan anses innebära risk för spridning till skog. För dylik bränning gäller statens brandsinspektions anvisningar angående säkerhetsåtgärder vid halmbränning m m (1959: 10). Men som sagt, den enskilde villa- och egnahemsägaren bör — utan att i varje särskilt fall behöva besvara brandchefen — kunna *på eget ansvar* bränna gräs och ris på sin tomt. Att han gör det på eget ansvar får anses innebära att han, om påtaglig *fara upp- kommer* för eldens spridning till den egna fastigheten, grannes tomt osv, gör sig skyldig till förseelse mot 12 § brandlagen. *Uppstår brand*, torde i regel skärpt straff enligt 19 kapitlet 5 § strafflagen kunna ifrågakomma.

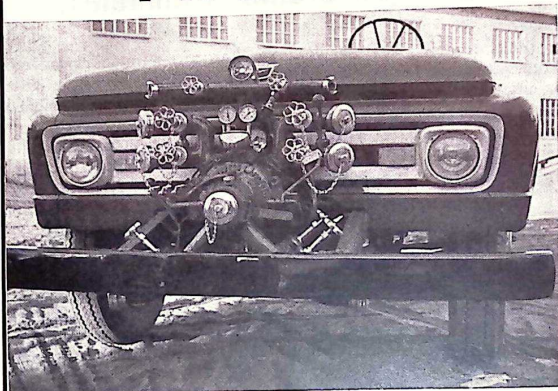
Anmälningsskyldighet enligt ovan kan så- lunda icke anses föreligga. Men detta utesluter givetvis ingalunda att brandchefens synpunkt på en planerad bränning inhämtas i förekom- mande fall. Därvid kan brandchefen lämna värdefulla råd och anvisningar.

Framhållas må, att risbränning under sär- skilda betingelser *kan* innebära sanitär olägen- het, därigenom att rök från sådan bränning kan tränga in i grannens fastighet och för- orsaka obehag. Härom gäller emellertid hälso- vårdsförfattningarna.

I detta sammanhang bör slutligen framhåll- las att de kostnader som den kommunala brandkåren kan få vidkännas för utryckning till brandplats — oavsett förhållandena i varje särskilt fall (skogs- eller bygdebrand, mord- brand, grov vårdslöshet etc) — *icke* kan drabba den som orsakat branden. Härvidlag finns ett entydigt uttalande av Högsta Dom- stolen från år 1950, enligt vilket "statens och kommunernas skyldighet att ansvara för brandsläckning måste anses vara av sådan natur att kostnaden för dess fullgörande icke utan stöd i lag kan återkrävas av den som vållat branden". Något sådant stöd föreligger icke i nuvarande lagstiftning och har, trots en ganska ingående behandling av 1954 års brandlagsrevision, av revisionen icke ansetts böra intagas i den nya brandlagstiftningen.

Stig G. Holmberg

FRONTPUMPAR

för
upp till 2500 l/min
vid 100 m/vp.
Med avgasevaku-
ering, oljekylning
och synkr. kopp-
ling till motorn.
Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag
LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 10174, 10178, 16278

NYHET FRÅN BRISSMANS

**Livbältet som många
länge väntat på**

Detta bälte har ej några påsydda slejfar eller spännen med tornar, inga nitar eller märlor som skär sönder väven. Vårt nya bälte är av Teryleneband som tål 2,5 tons belastning utan att brista, spännet som är PATENTSOKT håller för samma dragning utan minsta glidning. Bältet är reglerbart 25 cm. Bältet kan erhållas med bälthake av lättmetall eller med kedja och karbinhake för brandmän samt med fästring och schackel för takarbeten m. m. Bältet sändes till påseende utan köptvång.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB
HALMSTAD

Telefon 133 33

Skogsbrandskyddet i Sovjetunionen

Brandkärerna får ju numera hand om släckningen av skogsbränderna till ca 75 %. I Sovjetunionen har man sedan länge beträffande skogsbrandskyddet arbetat efter ganska speciella riktlinjer, varför några glimtar därifrån kanske kan vara av intresse. En delegation från Sovjetunionen besökte för ett par år sedan Sverige, och en delegation från Östtyskland har just återkommit från en grundlig studieresa i Sovjet med alldeles färska intryck.

Där som här är det i allmänhet den mänskliga faktorn som orsakar bränderna, och man synes fästa stor vikt vid det förebyggande upplysningsarbetet. I skogen sysselsatta får ingående instruktioner, bl a genom demonstrationer av olika slag. Allmänheten uppfostras genom affischer och broschyrer, press och radio, kortfilmer och föredrag, slogans på tändsticksaskar, cigarrettpaket, frimärken osv.

Beträffande riskprognoser har man ett centralinstitut speciellt för sådana, som utarbetar och till de olika skogsförvaltningarna vidarebefordrar både månads-, vecko- och dagliga prognoser. Emellertid är den aktuella brandrisken givetvis beroende på väderleken fram till en viss dag, inte på vädret under kommande vecka eller månad, som naturligtvis är svårt att profetiera om. Man har också funnit att man hittills inte tagit erforderlig hänsyn till alla inverkan väderleksfaktorer och inte heller, på grund av prognosdistriktens storlek, till mera lokala skiljaktigheter ifråga om brandrisken. Prognosverksamheten har därför hittills endast under själva högsommaren i europeiska Ryssland givit något så när tillfredsställande resultat, men slagit fel vår och eftersommar, samt hela tiden i Sibirien.

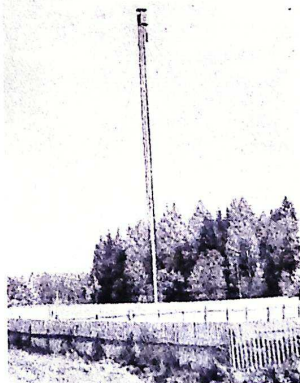
Beträffande brandbevakningen har man sådan av 3 slag. I mera tätbebyggda trakter har man *patruller*, till fots, ridande eller med motorbåt, som regelbundet avpatrullerar reviren. Utom fast anställd personal använder man för sådan patrullering kvinnor och sommarlediga skogshuggare.

I de relativt stora skogsområdena har man utom patruller *tornbevakning*. Tornen tycks i allmänhet vara av trä; utförande och utrustning ungefär som här. Man har emellertid också utvecklat en alldeles unik konstruktion: en 37 m mast på betongfundament, i 3 delar av 40—50 cm tjocka granstammar, stagade med wire i topp och fogar, och med en relativt liten in-täckt plattform i toppen. För upp- och nedstigning har man en hissanordning. En wire löper över trissor upptill och nedtill och är dels försedd med en lätt

hisskorg, dels med en reglerbar motvikt, motsvarande korgens och en persons vikt. Vidare löper en smal metallstege efter masten, så att man lätt med händerna på stegpinnarna kan hala sig upp eller fira sig ned. Det finns också en säkerhetsbroms. Det framhålles att anordningen är så enkel och säker att den lämpar sig även för "rentierer" (torde väl avse folk i pensions-åldern). Då observationshytten är liten, är bevakningen inte kontinuerlig. Man åker upp varannan timme. Masterna blir betydligt billigare än tornen: 12.000 rubel mot 25—30.000.

I de största skogsområdena, i norr, i Sibirien och i öster, sker bevakningen med *flyg*. Man har ett 10-tal flygcentraler och ett större antal lokalstationer. Både plan och helikoptrar kommer till användning, dels 2-sitsiga för spaning och dels flersitsiga — upp till 8 personer — för släckningsmanskap med fallskärmar; helikoptrarna dessutom för transport av släckningsmaterial. Flygbevakningen sker längs bestämda slingor. Över skog intill städerna har man emellertid ingen flygbevakning. I revir med mera intensivt skogsbruk har man överflygningar varannan dag, men i revir med svagare befolkningstäthet 2 gånger dagligen.

Vad som är av speciellt intresse är bekämpningsmetoderna. Då det ofta kan vara knappt med vatten-

Bevakningsmast.

tillgången för skogsbrandsläckning, har man både i USA och Sovjet gjort omfattande försök med kemikalier. I USA har man stora naturliga tillgångar på borax, men tycks endast ha gått in för detta i begränsad utsträckning. Här är i varje fall priset hindrande. I Sovjet har man hållit på med kemikaliesläckning sedan ett 25-tal år och hade redan 1958 ett antal av 440 skogsbrandstationer baserade på sådan släckning.

Man har provat en hel del olika kemikalier och blandningar, men synes numera i allmänhet ha stannat för följande:

Kalciumklorid (10 %ig lösning*)	ca 70 %
Koltetraklorid	„ 30 %
Vätmedel, på tvålbasis	„ 0,5 %
eller	
Mono-di-triglycerin	„ 0,2 %
* (på annat ställe i rapporten 20 %ig lösning)	

Dels har man tankbilar för 2—4.500 liter, dels lösa, relativt flata tankar för 1.800 liter på ett par tvärgående bottenkenor. På översidan är dessa tankar försedda med ryggstöd och säten för 4 man på varje sida, ävensom uttag för 2 sugledningar. Dessa tankar är uppställda så, att de lätt kan flyttas över på ett vanligt lastflak, och bilen får givetvis även medföra pumpar. Man har en motoriserad sådan för 100 l/min som väger 20 kg. Utom vanliga ryggburna tryckluftsprutor använder man ryggsäckar av gummi med rotationspump för handrev.

Man framhåller att kemikalielösningens släckningsverkan är 3—5 gånger större än vattnets, vartill kommer en betydligt längre kvarstående skyddseffekt.

Tillsatsen av koltetraklorid synes man ha utexperimenterat på senare tid, och någon fosgenbildning torde väl inte ifrågakomma vid de temperaturer man kan räkna med. Vid besöket av Sovjet-delegationen här omnämndes endast kalciumkloriden. Vägsalter är ju billigt och lättillgängligt, och undertecknad gjorde ett par prov på Provsningsanstalten särskilt med hänsyn till dess eventuella användning som inringning av hygien för bränning. Huruvida det sedermera provats i praktiken är obeaktat.

För åstadkommande av brandgator har man länge och i stor utsträckning använt sig av sprängning, varför sprängmedel och jordborrar hör till den ordinarie utrustningen.

Det kanske avslutningsvis kan ha ett visst intresse att omnämna, att den östtyska studiedelegationen var särskilt förvånad över att man i propagandan för det förebyggande skogsbrandskyddet inte alls använde sig av förbud eller straffhot!

B. Orre

En Japan-glimt

Över allt i det överbefolkade Japan med alla dess låga, ytterligt lättantändliga trähus (pappväggarna inomhus och den ständigt brinnande eldstaden för tevattnet) är brandväsendet synnerligen väl utvecklat. Både bilar och annan utrustning är toppmodern, brandmännen är skolade inom olika områden och fysiskt topptrimmade. Alarmeringen är även modern, men här och där möter man ändå ett gammalt hederligt utkikstorn, som reser sig över all annan bebyggelse i staden. När den svenske journalisten Lennart Cedrup kom till Japans nordligaste stad Wakkanai på ön Hokkaido, varifrån han för övrigt kunde se in över den ryska Sachalin-halvön, var brandkårens väktare det första han upptäckte. Uppe i tornet — se bilden — sitter dygnet runt en man i 4-timmarsspass och skulle han upptäcka brand, ringer han i en stor klocka och varskar hela staden om katastrofrisken. Och att den är överhängande förstår man av att även brandkårens hus vid tornet är av trä.

Bemärkelsedagar

50 år

- 20/5 Landgren, Arne, brandmästare, Jönköping
- 9/6 Jonsson, A., brandchef, Edsbyn.
- 17/6 Carlsson, C. G., brandchef, Degerfors.

40 år

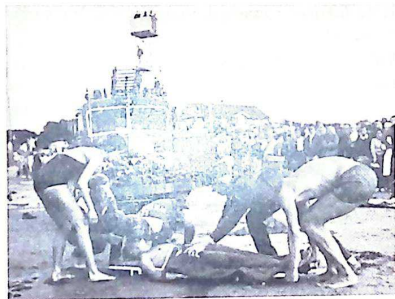
- 29/6 Söderlund, B. Å., brandchef, Örnsköldsvik.

Livräddarkurs för brandpersonal

Hallands länsförbund av Svenska Livräddningssällskapet har för avsikt att senare inbjuda representanter från landets brandkårer till en veckas kurs i livräddning. Kursen blir förlagd till Tylösands Havsbad utanför Halmstad och äger troligen rum vid månadsskiftet juli—augusti i år.

Länsförbundet har under de senaste två åren anordnat livräddarkurser, som varat en hel månad. Eleverna vid dessa kurser har fått en mycket gedigen utbildning. Från brandkårshåll har stort intresse visats för länsförbundets verksamhet och vi hoppas att under en veckas koncentrerad utbildning kunna ge representanterna från brandkårerna en god blick och praktisk erfarenhet i livräddningsverksamhet.

Låt mig peka på en av punkterna i programmet

Konstgjord andning enligt Mun-till-mun metoden

— *Mun-till-mun-andningen.* Narkosöverläkaren vid Halmstads lasarett, dr B. Eyrich, kommer här att under fullt naturtrogna förhållanden utlära andningsmetoden. Några av eleverna blir nedsövida och ges muskelavslappande medel så att andningsverksamheten helt upphör. De övriga eleverna får sedan ge mun-till-mun-andning till dess förlamningen upphört. Man

provar under tiden olika grepp och övar även inblåsning genom näsan. Dr Eyrich lär även ut hjärtmassage — en behandling som visat sig ha en mycket stor betydelse vid återupplivning av bl a drunknade personer.

Några punkter ur programmet

Livräddningsanordningar och livräddning: användning av linor, livbojar, flytstockar och båtar. Signal och larmanordningar.

Flytvästar: prov av olika typer.

Badvett och båtvet: risker, skyddsåtgärder.

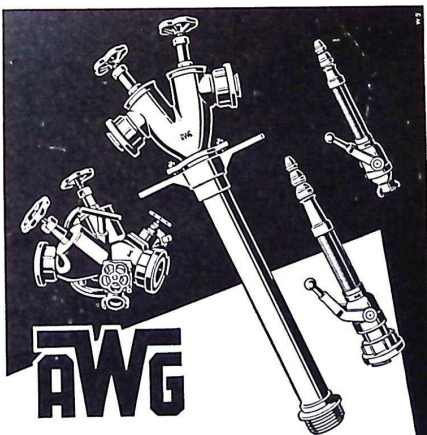
Sjöräddningen och dess organisation: bl a besök å livräddningsstationen i Grötvik.

Hjärtmassage och Mun-till-mun-andning: utbildning under realistiska former.

Eleveledda demonstrationer: eleverna får i grupper demonstrera olika livräddningsåtgärder för allmänhet på badstrand.

Sökning av förölyskade till havs: organiserandet och genomförandet av en livräddningsaktion i större skala.

Waldemar Larsson

BRANDARMATUR ENLIGT S M S
KORROSIONSBESTÄNDIG LÄTTMETALL
Leverans genom landets brandredskapsföretag
Verksrepresentant:

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP · Vagnhärad Tel. 0156/100 29

Det fungerade . . .

Den klassiska historien om mannen som skulle lysa sig med en tändsticka för att se om han hade bensin kvar i tanken (han blev som bekant inte äldre) har fått en variant i Trosa, där en bilist fick motorstopp på grund av fel på bensintillförseln till motorn. Bilisten försökte själv reparera felet. Han tycks också ha lyckats. När han skulle se efter om allt var i ordning och för att se bättre lyste sig med en tändsticka fattade nämligen bilden eld.

Skadorna blev omfattande innan Nyköpings brandkår hann släcka.

(Ur ÖF)

Statens Brandinspektion

Meddelande nr 1962: 4

angående "Atomenergiolyckor" har utkommit som tillägg till Cirkulär nr 23 med "Anvisningar angående brandkårs upprådande vid brand i anläggning där radioaktiva ämnen kan förekomma".

Meddelandet avhandlar problem, som kan uppstå dels i samband med transport av förbrukade, starkt radioaktiva bränsleelement, dels på grund av radioaktivt nedfall på grund av kärnvapenprov o d. Problem av förstnämnt slag kan en brandkår bli ställd inför i samband med transport av förbrukade bränsleelement — med klyvningsprodukter, som avger starkt radioaktiv strålning — "till plats inom eller utom vårt lands gränser för bearbetning eller oskadliggörande". Vid dylika transporter förekommer normalt ingen som helst risk, men om transportkärlet allvarligt skadas, exempelvis vid brand, kan förhållandet bli ett annat. Det framhålls, att man givetvis inte får överdriva risken för att en bränsleelementtransport skall invecklas i brand. Skulle emellertid så bli fallet, skall snarast: 1) effektiv kylning av kärlet med vatten igångsättas, och 2) hjälp omgående begäras från den reaktoranläggning, varifrån transporten utgått eller är avsedd för.

Det kan förutsättas att brandcheferna i de kommuner, som kommer att beröras av här ifrågasvarande transporter kommer att underrättas härom av vederbörande länsstyrelser. Brandcheferna i dessa kommuner rekommenderas att se över sin brandredskap med avseende på möjlighet att utföra brandsläckning då risk för radioaktiv strålning förekommer, och för att bekämpa brand i bensin och annan brandfarlig vara.

Därest större landområden utsätts för radioaktivt nedfall — exempelvis på grund av kärnvapenprov — då civilförsvarsberedskap *icke* råder, skall bl a brandkår "upprätthålla sina funktioner i den omfattning, som är nödvändig". Emellertid skall brandkårens engagemang begränsas så långt ske kan. I meddelandet rekommenderas därvid bl a att vid larm som regel endast utsända en grupp om 2 å 3 man, vilken vid behov får begära förstärkning. Släckningsarbetet skall inrikta på räddning av människoliv och förhindrande av riskabel brandspridning. Personalen bör hemsändas snarast. I varje grupp bör minst en man vara utrustad med dosimeter. Vidare bör den under hela bestrålningen samlade dosen *icke* för någon av personalen överstiga 10 r. Anvisningar lämnas här till för personalens upprådande samt för omhändertagande av fordon och materiel efter hemkomsten.

Notiser

Årsmöte

2/6 Skånska Brandkårsförbundet i Simrishamn.

Nya brandlagen och brandstadgan

föreligger nu i Svensk Författningssamling i nr SF 90/1962 resp SF 91/1962. Båda författningarna träder i kraft den 1 januari 1963.

Priset för de båda författningarna inkl oms är kr 1:10. Rekvisition kan ske hos Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobsgratan 14, Stockholm C. Tel 010/21 36 06. Postgiro 48 70.

Meddelande nr 1962: 5

som nu utkommit innehåller uppgift om "Branddörrar i höghus".

Enligt BABS 1960 skall trappa i höghus vara brandsäkert avskild från byggnaden i övrigt. År 1961 verkställda besiktningar av branddörrar till höghusens trapphus visade bristfälligheter beträffande såväl dörrkonstruktion som lås- och stängningsanordningar.

I meddelandet lämnas bl a rekommendation åt brandcheferna att genom regelbundna besiktningar (brandsyn) förvissa sig om att branddörrarna i höghusens utrymningsvägar är funktionsdugliga och hållas tillsluta. Detaljerade uppgifter lämnas om vad denna kontroll i första hand bör omfatta.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 8:— kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex = 7:— kr/år. (Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsgratan 14, Stockholm. Postgiro 48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel 011/293 70.

Annonsbeställning: Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobsgratan 14, Stockholm C. Tel 010/10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara inkomna senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.

SAAB:s miniatyr- radiostation

Levereras nu även med av Kungl.
Telestyrelsen tilldelad riksfrekvens för
brandförsvaret.

Pocket

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden

1962:3

Riksfrekvens för användning av privatradioanläggning inom brandförsvaret.

Sedan någon tid tillbaka förekommer på den svenska marimanden miniatyrradiostationer - kombinerade sändare-mottagare i fickformat - vilka ett dms av utförda prov och demonstrationer synes vara väl användbara för brandförsvaret. Räckvidden är någon kilometer. Apparaterna bör vara av särskilt stort värde för kommunikation inom en större brandplats eller notvarande.

Statens brandinspektion har föreslagit Kungl Telestyrelsen att tilldela brandförsvaret en tillfällig riksfrekvens för de ifrågavarande apparaterna. Styrelsen har med anledning därav för inlämnat reserverat frekvensen 29.750 MHz.

Telestyrelsen har samtidigt föreskrivit, att varje brandkår, som har för avsikt att anskaffa apparatur för denna frekvens, skall i vanlig ordning till telestyrelsen inkomma med ansökan på särskild blankett. Vidare har styrelsen bestämt, att apparatur, som anskaffas, skall till alla delar uppfylla de tekniska fordringarna i telestyrelsens "ALLMÄNNA BESTÄMMELESEN FÖR PRIVAT-RADIOANLÄGGNINGAR I 27 MHz-BANDET", utfärdade i maj 1961. Dessa bestämmelser liksom nyssnämnda blankett kan erhållas efter hänvändelse till Kungl Telestyrelsens radiobyrå, samt 1, Rindögatan 7, Stockholm 20.

Stockholm i februari
Statens Brandinspektion
Toll. 24 51 90.

Statens Brandinspektion
Sturegatan 1, Stockholm 0.

en svensk produkt med flygkvalitet

ABA
olagen

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN AB
Scheelegatan 28 STOCKHOLM K Tel. 54 14 00

*Vår lyckönskan till
Riksförbundet
vid 50-årsjubileet*

FIRMAN GRUNDAD 1828

STOCKHOLM

Tel 010/20 72 22 -23 -24 -25

•

GÖTEBORG

Tel 031/11 70 74

•

MALMÖ

Tel 040/97 59 42

•

SUNDSVALL

Tel 060/129 89

•

JÖNKÖPING

Tel 036/241 10

Ystad 1962, AB Ystads Centraltryckeri

Universitetsbiblioteket

21. AUG 1962

LUND